

ارائه مدل پیشنهادی صورت جریان‌های نقدی بر اساس

منطق صوری

شاهین کرزبر*

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۵/۰۱

چکیده

اختیارهای اعطا شده در استاندارد بین‌المللی شماره ۷ حسابداری در رابطه با طبقه‌بندی چهار قلم سودها و بهره‌های دریافتی و پرداختی منجر به طبقه‌بندی‌های متنوعی در صورت جریان‌های نقدی شده و قابلیت مقایسه جریان‌های نقدی تاریخی شرکت‌های مختلف را کاهش می‌دهد. هدف پژوهش حاضر حل این چالش از طریق طراحی و ارائه مدل جدیدی برای صورت جریان‌های نقدی با بکارگیری منطق صوری است. مدل مذکور برای برآورده کردن سه هدف افزایش قابلیت مقایسه جریان‌های نقدی، سازگاری و انطباق بیشتر این صورت با چارچوب مفهومی گزارشگری مالی، توسعه‌ی اطلاعات سودمند مرتبط با جریان‌های نقدی طراحی شده است. بنابراین در پژوهش حاضر، با استفاده از بکارگیری استدلال قیاسی طبقه‌بندی‌های اقلام چهارگانه مذکور محدود شده است. دو قلم بهره و سود سهام دریافتی در طبقه فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و بهره و سود سهام پرداختی در طبقه فعالیت‌های تامین مالی منعکس خواهد شد. علاوه بر این، در مدل پیشنهادی تحقیق دو طبقه فرعی و جمع درون طبقه ای تحت عنوان سود دریافت شده ابزارهای مالی و بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی ایجاد شده است که به لحاظ شیوه‌ارایه و جایگاه بدیع و نو بوده و حتی می‌توانند منجر به ساختن نسبت‌های مالی جدید همچون کیفیت سود ناشی نگهداری ابزارهای مالی شود. استفاده از دستگاه‌های قیاسی به صورت نظاممند در خلق مدل جدید صورت جریان‌های نقدی و تایید مدل مذکور از طریق شیوه مخصوص تایید تئوری‌های قیاسی، از دیگر نوآوری‌های پژوهش حاضر محسوب می‌شود. مدل جدید علی‌رغم تغییر مدل بین‌المللی به نحوی طراحی شده است که با الزامات استاندارد بین‌المللی شماره ۷ در تضاد نبوده و در چارچوب پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی قابل اجراست.

واژه‌های کلیدی: استدلال قیاسی، صورت جریان‌های نقدی، منطق صوری، نظریه‌ی واحد اقتصادی.

طبقه‌بندی موضوعی: M41. M40

مقدمه

نحوه‌ی ارائه صورت جریان وجوه نقد، همواره یکی از مسائل بحث برانگیز در گزار شگری مالی بوده است. در دهه‌های اخیر شیوه ارایه جریان‌های نقدی موضوع بحث و تضارب آرا میان استاندارد گذاران و صاحب‌نظران بوده و تا کنون مدلی که مورد اجماع پژوهشگران باشد ارائه نشده است البته بدیهی است که با توجه به حرکت جهانی به سمت استانداردهای بین‌المللی، مدل بین‌المللی صورت جریان‌های نقدی در کانون توجه بیشتری خواهد بود اما مدل مذکور نیز خالی از مشکل نبوده و در این مقاله با استفاده از رویکرد انتقادی به نقاط ضعف و قوت این مدل پرداخته خواهد شد. یکی از انتقاداتی که به این مدل وارد است کاهش قابلیت مقایسه است. طبق استاندارد بین‌المللی شماره ۷، برای هر کدام از اقلام چهارگانه، سود و بهره دریافتی و سود و بهره پرداختی دو طبقه مجاز شده است، ترکیب‌های مختلف از طبقات مجاز منتج به مدل‌های متعدد صورت جریان‌های نقدی می‌شود که خود مصداق بارز کاهش قابلیت مقایسه این صورت مالی خواهد بود، بنابراین یکی از اهداف اصلی این پژوهش رفع کردن این نقطه‌ی ضعف و افزایش قابلیت مقایسه است. بر این اساس سوال اصلی پژوهش حاضر این است که مناسب‌ترین شیوه ارائه و طبقه‌بندی جریان‌های نقدی اقلام چهارگانه مذکور در چارچوب اختیارهای اعطا شده در استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۷ کدام است؟

جهت یافت پاسخ مناسب به سوال فوق نیاز به تدوین مدلی احساس می‌شود که همزمان با رفع این نقیصه با الزامات استانداردهای بین‌المللی هماهنگ باشد. از آنجا که مدل تحقیق با هدف بهبود قابلیت مقایسه و شیوه‌های بهبود ارائه صورت جریان‌های نقدی بوده و این دو موضوع در گرو طبقه‌بندی و تجمیع مناسب اطلاعات و ارقام صورت‌های مالی است، این موضوعات در کانون توجه مبانی نظری مورد استفاده در تحقیق قرار گرفته است. در این پژوهش به شکل رسمی و نظام‌مند از منطق صوری و روش قیاسی استفاده شده است. دلیل بکارگیری روش مذکور در این تحقیق ریشه در کاربرد قیاس منطقی در فرایند هنجاری استاندارد گذاری دارد. هیات تدوین استانداردهای حسابداری ایران (سازمان حسابرسی، ۱۳۷۶) این موضوع را بدین شکل شرح می‌دهد: «نظر به نقش ارشادی که در ساختار وضع و تدوین استانداردهای ملی ملحوظ است و در آن هدف حرکت از وضعیت کنونی به وضعیت مطلوب

دنبال می‌شود تصمیم گرفته شد با تأکید بر روش قیاس در استدلال منطقی، مبانی نظری جنبه ارشادی و استانداردها جنبه‌ی دستوری داشته باشد» بنابراین از آنجا که در این تحقیق، قرار است با تعدیل مدل بین‌المللی شیوه‌ی ارائه‌ی جدیدی ایجاد شود، این شیوه باید بر اساس گزاره‌های چارچوب مفهومی گزارشگری مالی و از طریق بکارگیری روش استدلال قیاسی صورت پذیرد. از آنجا که گزاره‌های مندرج در چارچوب مفهومی گزارشگری مالی در حکم گزاره‌های معتبر حسابداری هستند، بنابراین از این گزاره‌ها و سایر مبانی نظری معتبر به عنوان مقدمات استقلال قیاسی استفاده شده و بر اساس آن‌ها نتایج به دست آمده است. بر اساس این نتایج به دست آمده از دستگاه‌های قیاسی-انتقادی ابتدا مدل فعلی صورت جریان‌های نقدی بین‌المللی به بوته کشیده شده است سپس بر اساس دیگر نتایج حاصل شده از منطق صوری و استدلال‌های قیاسی تحقیق حاضر مدل پیشنهادی جریان‌های نقدی استخراج و ارائه خواهد شد. پس از آن مباحثی پیرامون آزمون و تایید مدل پیشنهادی تحقیق به شیوه‌ی مختص تحقیقات قیاسی-هنجاری بیان خواهد شد و در نهایت با بیان مزایای این مدل به دفاع نظری از مدل پیشنهادی تحقیق پرداخته می‌شود.

اهمیت این پژوهش در این است که مدل فعلی بین‌المللی می‌تواند منجر به بی‌نظمی در طبقه‌بندی جریان‌های نقدی شود لذا نیاز است تا مدلی ارائه شود که از هرج و مرج در گزارشگری مالی جلوگیری نموده و فرایند تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان را به واسطه‌ی افزایش کیفیت اطلاعات (قابلیت مقایسه، مربوط بودن و قابل فهم بودن) را بهبود بخشد. بنابراین نتایج این تحقیق می‌تواند مورد توجه استانداردگذاران قرار بگیرد.

مبانی نظری

قابلیت مقایسه

آنچه که باید در مقایسه دو موضوع متفاوت مد نظر قرار گیرد، محتوای اقتصادی آن دو موضوع است. در نتیجه برای مقایسه‌پذیری صحیح، ابتدا باید دو موضوعی که قرار است مقایسه شوند، مطابق با محتوایشان ارائه شوند. در حقیقت برای قابل مقایسه بودن، اقلام مشابه باید مشابه به نظر برسند و اقلام غیرمشابه باید متفاوت به نظر برسند. قابل مقایسه بودن اطلاعات مالی با شبیه ساختن اقلام نامتشابه و همینطور متفاوت ساختن اقلام مشابه نمی‌یابد (هیئت

استانداردهای حسابداری بین‌المللی/هیئت استانداردهای حسابداری مالی، ۲۰۱۵). بنابراین با توجه به گزاره‌های فوق نحوه ارائه صورت جریان‌های نقدی باید به شکلی باشد تا اقلامی که به لحاظ محتوایی مشابه یکدیگر هستند در کنار هم طبقه‌بندی و در نهایت تجمیع شوند.

نحوه‌ی ارائه

صورت‌های مالی نشان دهنده‌ی چهره‌ی مالی شرکت‌ها هستند. استفاده‌کنندگان با نگرستن به این چهره‌ها، متوجه حال و روز آن‌ها شده و با توجه شرایطی که مشاهده و درک کرده‌اند تصمیم‌گیری می‌کنند. شیوه ارائه و فرمت صورت‌های مالی باید به نحوی باشد که تا جای ممکن نقاب را از چهره‌های مالی بردارد و منجر به ارائه صادقانه صورت‌های مالی شود.

یکی از مفاهیم علم روان‌شناسی با عنوان «اثر چارچوب دهی»^۱ مبین این موضوع است که یک موضوع واحد چنانچه به اشکال متفاوت ارائه شود منجر به تصمیمات متفاوت خواهد شد (پلوس، ۱۹۹۳). یکی از مصادیق بارز این امر در حسابداری می‌تواند نحوه‌ی ارائه اطلاعات مرتبط با جریان‌های نقدی (شامل شیوه طبقه‌بندی و تجمیع و...) باشد.

نگارنده معتقد است این شکل و فرمت است که به استفاده‌کنندگان کمک می‌کند تا بتوانند واقعیت اقتصادی واحد گزارشگر را در ذهن خود متصور شوند. در صورت‌های مالی شکل و شیوه ارائه گزارش باید به نحوی باشد که بتواند تصویری نزدیک از محتوا را در ذهن استفاده‌کننده تداعی کند. جان کلام اینکه شکل می‌تواند پلی باشد برای رسیدن به محتوا.

طبقه‌بندی

یکی از کارهای مهمی که در هر علم صورت می‌گیرد، طبقه‌بندی یا تفکیک موضوع آن علم به دسته‌های کلی است (اکاشا، ۱۳۸۷). در واقع طبقه‌بندی در تمام علوم از منزلت خاصی برخوردار است. حسابداری نیز از این قاعده‌ی کلی مستثنی نیست (هندریسکن، ون بردا، ۱۹۹۲). طبقه‌بندی اساساً به قصد انتقال اطلاعات صورت می‌گیرد، وقتی یک شیمی‌دان می‌گوید فلان شی فلز است، با این سخن خود، درباره رفتار احتمالی آن شی اطلاعات زیادی به ما می‌دهد (اکاشا، ۱۳۸۷) به عبارتی طبقه‌بندی می‌تواند بینشی در خصوص عناصری که وجود دارد یا ممکن است در آینده به وجود آید یا وجود دارد و انتظار می‌رود که کشف

شود، ارائه کند (ملکیان و همکاران، ۱۳۹۴). با مراجعه به فرهنگ لغات وبستر واژه‌ی طبقه‌بندی به شرح زیر تعریف شده است:

«عمل یا فرایند قراردادن مردم یا اشیا در گروه‌ها بر اساس خصوصیت‌هایی که مشابه باشند یا چینی‌نظام‌مند در گروه‌ها و مقوله‌ها مطابق با معیارهای مشخص» (فرهنگ وبستر، ۱۹۶۱)

همانطور که در تعریف وبستر نیز ذکر شده موضوع اساسی در امر طبقه‌بندی توجه به وجود خصوصیات مشابه، در طبقات یکسان است. در واقع پیش‌بینی آینده در مورد شرکت ایجاب می‌کند فعالیت‌هایی که در طول زمان دارای ویژگی‌های رفتاری مشابه هستند، با یکدیگر طبقه‌بندی شوند (هندریکسن و ون بردا، ۱۹۹۲)

تجمیع ارقام و جمع پذیری

به طور کل یک اصل بدیهی در رابطه با جمع پذیری این است که دو شی متفاوت به لحاظ ماهیت با یکدیگر قابلیت جمع شدن را ندارند. چمبرز از این موضوع تحت عنوان قانون جمع پذیری طبقه‌ای^۲ کرده است: «اگر ارقام واحدهای پولی موضوع یا رویدادهایی را نشان دهند که به معنای مشخص از نوع یکسانی (مشابه) باشند، می‌توانند با یکدیگر تجمیع شوند (چمبرز، ۱۹۹۱) از این رو اقلامی با هم جمع خواهند شد که ویژگی‌های مشترک داشته باشند. بنابراین زمانی می‌توان از جمع زدن اجزای یک طبقه، اطلاعات معنادار تولید نمود که اجزای مورد نظر دارای ویژگی‌های یکسان باشند. همچنین با رجوع به چارچوب مفهومی واژه تجمیع به این شکل بیان شده است: «تجمیع عبارت است از جمع کردن اقلامی که ویژگی‌های مشترک داشته و با یکدیگر طبقه‌بندی شده اند» (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی/هیئت استانداردهای حسابداری مالی، ۲۰۱۵).

فلسفه‌ی تجمیع اقلام مشابه با هم و تأکید بر آن در این مقاله این است که معمولاً اقلام مشابه، به رویدادهای اقتصادی معین عکس‌العمل مشابهی نشان می‌دهند. بنابراین با تجمیع آن‌ها استفاده‌کنندگان بهتر می‌توانند جریان‌های نقدی آتی را پیش‌بینی کنند. از همین رو هندریکسن معتقد است طبقه‌بندی و تجمیع (اعداد سرجمع) مقادیر حسابداری تا آنجایی مجاز است که تفسیر معنایی^۳ باشند، یعنی تا حد ممکن این اعداد حسابداری، بیان‌کننده‌ی واقعیت‌های اقتصادی باشند (هندریکسن و ون بردا، ۱۹۹۲).

نتایج یک تحقیق نشان داده است که افراد به احتمال زیاد برای اطلاعاتی که در ابتدا یا انتهای یک مدرک قرار دارند، ارزش بیشتری قائل‌اند (هوگارت و این هورن ۱۹۹۲) که این موضوع می‌تواند نشانه‌ای برای اهمیت جمع‌های مندرج در گزارش‌های حسابداری شامل جمع جریان‌های نقدی باشد. بنابراین با توجه به فلسفه‌ی تجمیع، تعریف مندرج در چارچوب مفهومی و آثار رفتاری آن بر استفاده‌کنندگان نیاز است که حاصل جمع اقلام مشابه به عنوان خالص جریان‌های نقدی هر طبقه در صورت جریان گزارش شود تا این جمع‌های انتهایی برای استفاده‌کنندگان معنادار باشد. دلیل تأکید محقق بر معنادار بودن جمع‌ها به این دلیل است که تحقیق عبدالخلیق و کلر نشان داد که تصمیم‌گیرندگان به این اعداد سرجمع توجه بیشتری می‌کنند (عبدالخلیق، کلر، ۱۹۷۹).

تشریح مدل بین‌المللی صورت جریان‌های نقدی

آنچه در این مقاله بر روی آن تمرکز شده است طبقه‌بندی اقلام مرتبط با سودها و بهره‌های دریافتی و پرداختی است. استاندارد بین‌المللی (بند ۳۱ تا ۳۴ استاندارد شماره هفت بین‌المللی) به حسابداران در انتخاب طبقات برای برخی اقلام به شرح نگاره (۱) اختیار^۴ داده است:

نگاره (۱): اختیارهای موجود در نحوه طبقه‌بندی و دلیل پشتیبان آنها

قلم	طبقه	استدلال بیان شده در استاندارد بین‌المللی
بهره پرداختی	طبقه عملیاتی	هزینه مالی در محاسبات سود یا زیان دوره منظور شده است
	طبقه تامین مالی	هزینه مالی پرداختی بیانگر هزینه تامین منابع مالی است
بهره و سود سهام دریافتی	طبقه عملیاتی	بهره و سود سهام دریافتی در محاسبات سود یا زیان دوره منظور شده است
	طبقه سرمایه گذاری	بهره و سود سهام دریافتی بازده سرمایه گذاری محسوب می‌شوند
سود سهام پرداختی	طبقه عملیاتی	ارزیابی توان واحد تجاری در پرداخت سود سهام از طریق وجوه عملیاتی
	طبقه تامین مالی	سود سهام پرداختی هزینه تامین منابع مالی است

مرور پیشینه

در این بخش، تحقیقات مرتبط با موضوع پژوهش حاضر را در ۳ بخش استاندارد بین‌المللی، استانداردهای حسابداری آمریکا و استاندارد حسابداری ایران تقسیم کرده و سپس به مرور و بررسی آن‌ها و تحقیقات مرتبط به آن‌ها خواهیم پرداخت.

تحقیقات خارجی مرتبط با استاندارد بین‌المللی صورت جریان‌های نقدی

تحقیقات تجربی مختلفی به بررسی مسئله اختیار در طبقه‌بندی در صورت جریان‌های نقدی طبق استاندارد بین‌المللی پرداخته‌اند، که در این میان می‌توان به تحقیق کرتزمن و همکاران (۲۰۱۵) اشاره نمود. مطالعه ایشان بر روی شرکت‌های آلمانی نشان داد که شرکت‌های با اهرم بالا و یا سودآوری پایین از اختیار در طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی برای بیشتر نشان دادن جریان نقد عملیاتی سوا استفاده می‌کنند. همچنین تحقیقات آن‌ها ابهامی بزرگ در فزونی منافع انعطاف پذیری در مقابل مخارج ناشی کاهش یافتن قابلیت مقایسه ایجاد کرده است. علاوه بر این، بررسی الیزابت گوردون و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد که استاندارد بین‌المللی، نسبت به استاندارد آمریکا از انعطاف پذیری بیشتری در طبقه‌بندی اقلام اصلی در صورت جریان‌های نقدی برخوردار بوده و این انعطاف پذیری قابلیت مقایسه‌ی جریان‌های نقدی را نسبت به استانداردهای آمریکا کاهش داده است، همچنین بررسی‌های آنها در سیزده کشور اروپایی که استانداردهای بین‌المللی را اجرا می‌کنند، نشان داد که نحوه‌ی گزارش اقلام دارای اختیار، نوسان و تنوع زیادی داشته است. این بررسی نشان داد که ۷۷ درصد شرکت‌های نمونه، بهره‌برداری را در طبقه‌ی عملیاتی گزارش می‌کنند. در مورد طبقه‌بندی بهره‌ی دریافتی و سود سهام دریافتی در طبقه‌ی عملیاتی، این درصد به ترتیب ۵۴ و ۴۹ درصد بوده است. به نظر ایشان طبقه‌بندی اقلام مذکور در طبقه‌ی عملیاتی به دلیل محرک‌های بازار سرمایه و سایر ویژگی‌های شرکت شامل احتمال بیشتر پریشانی مالی، احتمال بیشتر عدم بیشتر پرداخت بدهی و دسترسی بیشتر به بازارهای مالی بوده است. نتایج دو تحقیق اشاره شده، نشان دهنده‌ی جدی بودن مشکلات ناشی از اعطای اختیار و انعطاف پذیری بدون شرط در طبقه‌بندی صورت جریان‌های نقدی می‌باشد که می‌تواند منجر به سو استفاده‌ی مدیران در نمایش چهره‌ی مطلوب از شرکت‌ها شود.

تحقیقات خارجی مرتبط با استاندارد آمریکایی صورت جریان وجوه نقد

هیات استانداردهای حسابداری مالی (۱۹۸۷) با انتشار استاندارد شماره ۹۵ انتشار صورت جریان وجوه نقد را الزامی نمود، قبل از الزامات این استاندارد، شرکت‌ها صورت تغییرات در وضع مالی را ارائه می‌کردند. مطابق با بند ۲۲ استاندارد مذکور بهره و سود تقسیمی در طبقه‌ی عملیاتی منعکس شوند، همچنین مطابق با بند ۲۳ این استاندارد بهره پرداختی در طبقه‌ی عملیاتی گزارش می‌شود. این نحوه‌ی طبقه‌بندی منتقدانی را به دنبال داشت که در ادامه نظرهای آن‌ها ارائه می‌گردد. در این ارتباط نورنبرگ (۱۹۹۳) بیان کرد تقسیم‌بندی جریان‌های نقدی به سه طبقه‌ی عملیاتی، سرمایه‌گذاری و تامین مالی سودمند است زیرا اساساً مطابق با مفاهیم مالی است، اما از آنجا که شیوه‌ی طبقه‌بندی استاندارد حسابداری صورت جریان وجوه نقد آمریکا به شکلی بود که بهره دریافتی و پرداختی و سود سهام دریافتی را در طبقه‌ی عملیاتی منعکس می‌نمود، وی به این استاندارد معترض بود زیرا معتقد بود که طبق مفاهیم مالی بهره و سود سهام دریافتی به فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و بهره پرداختی به فعالیت‌های تامین مالی مرتبط هستند، بنابراین نباید در طبقه‌ی عملیاتی منعکس شوند. همچنین مانتر (۱۹۹۰) نیز به نقد طبقه‌بندی جریان‌های نقدی در استاندارد حسابداری آمریکا پرداخته است، مساله‌ی اساسی که مانتر در طبقه‌بندی جریان‌های نقدی عنوان می‌کند این است که جریان‌های نقدی باید بر اساس ماهیت طبقه‌بندی شوند یا کارکرد؟ سوال مانتر در حوزه‌ی جریان‌های نقد خروجی مرتبط به انواع اجاره‌ها (سرمایه‌ای، عملیاتی) و جریان‌های نقد خروجی مرتبط بهره منظور شده به بهای تمام شده دارایی‌ها نمود پیدا می‌کند.

استاندارد حسابداری ایران و تحقیقات داخلی

در بین تحقیقات داخلی می‌توان به رساله دکتری تاری وردی (۱۳۸۵) اشاره نمود که وی در آن به معرفی یک مدل چهاربخشی پرداخته است. مدل چهاربخشی تاری وردی بر اساس چهار فعالیت اصلی واحد تجاری یعنی تامین مالی، سرمایه‌گذاری، کسب بازده و پرداخت سود بابت تامین مالی بنا شده است. این مدل به لحاظ تعداد طبقات، سرفصل‌های اصلی صورت جریان وجوه نقد و طبقه‌بندی با مدل سه بخشی و پنج بخشی متفاوت است. همچنین در مورد برخی اقلام خاص مثل استهلاک و ذخیره مزایای پایان خدمت رویکردی متفاوت دارد.

با بررسی تحقیقات مرتبط با صورت جریان وجوه نقد در می‌یابیم محدود تحقیقاتی هستند که به ارائه‌ی مدل پرداخته‌اند و اکثر مدل‌های موجود، حاصل کار استانداردارگذاران است نه پژوهش‌گران دانشگاهی. لذا با توجه به خلا وجود یک مدل مناسب و کاربردی، پژوهش حاضر به ارائه یک مدل جدید ارائه‌ی صورت جریان‌های نقدی، که مبتنی بر مدل بین‌المللی است، پرداخته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر در زمره تحقیقات نظری محسوب می‌گردد که بر مبنای منطق صوری و با از روش‌های استدلال قیاسی انجام می‌شود. مراد از قیاس صوری آن است که اندیشه‌ها چنان به عبارت‌های سنجیده آراسته شود که بدین وسیله بتوانیم بهم بستگی آن اندیشه‌ها را کشف کنیم و بسنجیم. اگر بهم بستگی بین دو مقدمه صغری و کبری به اثبات برسد، همین بهم بستگی است که اعتبار به اندیشه سوم، یعنی به استنتاج از آن‌ها، می‌بخشد (لیتلتون، ۱۹۵۳) کشف اساسی ارسطو این بود که درستی و نادرستی استدلال‌هایی که ما در زبان طبیعی انجام می‌دهیم به صورت یا قالب آنها بستگی دارد. به دلیل همین بستگی به صورت است که این منطق را «صوری» می‌نامند (صمدیار، ۱۳۹۳) هنگامی که استدلال زیر را انجام می‌دهیم: همه انسان‌ها فانی‌اند. سقراط انسان است. نتیجه: سقراط فانی است. به دو جمله اول «مقدمات» استدلال اطلاق می‌گردد (در سنت ایرانی کُبرا و صُغرا) و به جمله آخر نتیجه می‌گویند. هر استدلالی که واژه‌های آن همین صورت را داشته باشند یک استدلال معتبر است (صمدیار، ۱۳۹۳). اقلیدس با استفاده از روش مذکور توانسته است ۴۶۵ قضیه را در هندسه بر پایه حدود و اصول وضع شده‌ی قبلی استنتاج نماید که در نوع خود یک شاهکار محسوب می‌شود (نبوی، ۱۳۶۹) در نتیجه اگر گزاره‌های معتبر حسابداری و گزارشگری مالی را به عنوان مقدمات در کالبد قیاس صوری وارد نماییم، می‌توانیم به نتایج معتبری دست یافته و مدل‌های گزارشگری مالی را توسعه دهیم. همانگونه که ذکر شده علت استفاده از استدلال قیاسی در این پژوهش آن است که موضوع تحقیق متمرکز بر نحوه‌ی ارائه صورت‌های مالی است و صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری تهیه می‌شوند و استانداردهای حسابداری نیز به صورت قیاسی از چارچوب مفهومی گزارشگری مالی استخراج می‌شوند. بنابراین یک صورت مالی باید بر اساس گزاره‌های مندرج در چارچوب مفهومی گزارشگری مالی استخراج شود.

بر این اساس در این پژوهش ابتدا با استفاده ۶ دستگاه قیاسی و سایر مبانی نظری به نقد مدل بین‌المللی پرداخته شده و در نهایت با استفاده ۶ دستگاه قیاسی دیگر مدل جدید صورت جریان‌های نقدی مبتنی بر مفاهیم نظری معتبر شامل چارچوب مفهومی گزار شگری مالی ارایه گردیده و در پایان از مدل جدید قیاسی پیشنهادی تحقیق دفاع و مباحثی پیرامون آزمون و تایید مدل مذکور ارایه شده است. در مدل پیشنهادی تحقیق با استفاده از گزاره‌های معتبر ادبیات حسابداری اختیار در طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی به بوته نقد کشیده شده و با استفاده از مبانی نظری و استدلال قیاسی طبقه‌بندی‌های اقلام چهار گانه محدودتر شده و دو قلم بهره و سود سهام دریافتی در طبقه فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و بهره و سود سهام پرداختی در طبقه فعالیت‌های تامین مالی منعکس خواهد شد. با این کار علاوه بر اینکه اقلام هماهنگ با ماهیتشان طبقه‌بندی شده‌اند، قابلیت مقایسه جریان‌های نقدی میان واحدهای گزارشگر مختلف نیز افزایش خواهد یافت.

یافته‌های پژوهش

نقد مدل صورت جریان‌های نقدی بین‌المللی

علم، یکی از معدود فعالیت‌های انسان^۴ و شاید تنها فعالیت^۵ است که در آن خطاها به صورت نظام یافته، نقد شده و اغلب در طول زمان، اصلاح می‌شود (پوپر، ۱۹۶۳) اگر ما منتقد نباشیم، همواره چیزهایی را می‌یابیم که می‌خواهیم: جستجو می‌کنیم و آنچه که ما را تایید می‌کند را می‌یابیم، نگاه محدود داریم و آنچه که تئوری‌های دوست داشتنی‌مان را به خطر می‌اندازد را نمی‌بینیم (پوپر، ۱۹۵۷) پس از نقل این مقدمه از کارل پوپر زمینه برای نقد مدل بین‌المللی صورت جریان‌های نقدی فراهم می‌شود. قابلیت مقایسه جهانی یکی از مزایای اصلی استفاده از استانداردهای بین‌المللی است. آنچه که در این میان سوال برانگیز است این است که چگونه مدعیان افزایش قابلیت مقایسه در سطح جهانی^۶، در استانداردهایشان اختیاراتی را اعطا کرده‌اند که منجر به کاهش قابلیت مقایسه در صورت‌های مالی می‌شود. نمونه‌ی بارز این موضوع، اعطای اختیار در طبقه‌بندی اقلام صورت‌جریان و وجه نقد بین‌المللی است. به اعتقاد نگارنده اعطای اختیارات این چنینی در تضاد با یکی از انگیزه‌های اصلی هماهنگ‌سازی یعنی مقایسه‌پذیری است لذا به نظر می‌رسد بهتر است این اختیارات کاهش یابد یا دست‌کم هیات

برای آن‌ها شروطی را مشخص شود تا این انعطاف‌پذیری به سمت یکنواختی محدود حرکت نماید. از آنجا که در استاندارد بین‌المللی برای هر کدام از اقلام چهارگانه دو طبقه مجاز شده است، لذا تهیه‌کنندگان می‌توانند صورت جریان وجه نقد را به شانزده مدل مختلف ارایه نمایند. در نگاره (۲) مدل‌های مختلف مجاز، تشریح شده است:

نگاره (۲): مدل‌های مجاز صورت جریان‌های نقدی طبق استاندارد بین‌المللی شماره ۷

مدل‌های مجاز طبق استاندارد بین‌المللی صورت جریان وجه نقد																اقلام	طبقات
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱		
	X					X	X			X		X	X	X	X	بهره دریافتی	عملیاتی
X					X			X		X	X		X	X	X	سود دریافتی	
			X			X		X	X		X	X		X	X	بهره پرداختی	
		X			X		X		X		X	X	X		X	سود پرداختی	
X		X	X	X	X			X	X		X					بهره دریافتی	سرمایه‌گذاری
	X	X	X	X		X	X		X			X				سود دریافتی	
X	X	X		X	X		X			X			X			بهره پرداختی	تامین مالی
X	X		X	X		X		X		X				X		سود پرداختی	

نگاره فوق به خوبی ضعف استاندارد بین‌المللی را نشان می‌دهد. لذا با توجه به این تنوع طبقه‌بندی، قابلیت مقایسه‌ی جریان‌های نقدی بین واحدهای تجاری، با مشکل جدی مواجه خواهد بود.

همانطور که در نگاره فوق مشاهده می‌شود طبق استاندارد بین‌المللی واحد گزارشگر می‌تواند بهره دریافت شده و سود سهام پرداخت شده را در کنار جریان‌های نقدی حاصل از عملیات واحد گزارشگر در طبقه‌ی عملیاتی بگنجانند و در نهایت این ۳ را بایکدیگر جمع نماید. فرض کنیم قلم اول بازده حاصل از سرمایه‌گذاری‌های واحد گزارشگر در اوراق بدهی واحدهای دیگر (فعالیت سرمایه‌گذاری)، قلم دوم سود پرداخت شده به سهام‌داران واحد گزارشگر (نتیجه تامین مالی یا هزینه سرمایه) بابت سرمایه‌ای که به شرکت آورده‌اند و سومی ناشی از فروش محصولات (جریان نقد عملیات) واحد گزارشگر است. چطور می‌توان این سه عدد را جمع زد و حاصل را تفسیر کرد؟ آیا رقم حاصل شده اصلاً تفسیر پذیر است؟ آنچه که در نهایت امر تحت عنوان خالص جریان‌های نقدی حاصل از عملیات به دست خواهد آمد

واقعا چه معنا و مفهومی برای استفاده‌کنندگان خواهد داشت؟ به راستی پیام چنین رقمی که تجمع اعداد ناهمگون است برای استفاده‌کنندگان چه خواهد بود؟ مثالی که از نظر گذرانیم فقط یکی از حالت‌هایی است که ممکن است اتفاق بیفتد. بنابراین استفاده از مدل بین‌المللی علاوه بر مساله‌ی قابلیت مقایسه، با مشکلاتی مانند فهم‌پذیری ارقام نهایی هر طبقه نیز مواجه است. بسیاری از استفاده‌کنندگان به ارقام جمع نهایی صورت‌های مالی بیش از اجزای تشکیلی دهنده‌ی این جمع‌ها توجه می‌کنند. هرچند که کمال مطلوب این است که در برخی موارد استفاده‌کنندگان به جمع‌های نهایی اکتفا نکرده و به اجزای تشکیلی دهنده‌ی این ارقام کلی نیز توجه نمایند اما از آنجا که ممکن است این عمل اتفاق نیفتد، بنابراین باید به معناداری این جمع‌ها در گزارشگری مالی توجه ویژه‌ای نمود. علاوه بر این مطلب بسیاری از جمع‌های مندرج در صورت‌های مالی مثل جریان‌های نقدی عملیاتی، ورودی‌های مدل‌هایی هستند که استفاده‌کنندگان بر اساس آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند بنابراین این اعداد باید به شکلی باشند که حتی‌المقدور با کمترین هزینه‌ی تعدیل و به آسانی قابل استفاده در این مدل‌ها باشد. البته طبق بند ۳۱ استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۷، شرکت‌ها باید دریافت و پرداخت بهره و سود سهام را به طور جداگانه افشا کنند. بنابراین بدون توجه به طبقه‌ای که این اقلام در آن منعکس شده‌اند به شکل جداگانه نیز افشا شده و در معرض دید استفاده‌کنندگان قرار خواهند گرفت. به نظر می‌رسد که فلسفه‌ی وجود چنین الزامی، پوشش دادن و رفع نقطه ضعف مدل بین‌المللی در زمینه قابلیت مقایسه است، زیرا با این افشای جداگانه اقلام با اهمیتی مثل دریافت و پرداخت‌های بهره و سود سهام - که در مورد آنها اختیار طبقه‌بندی به طبقه عملیاتی وجود دارد - با سایر اعداد صورت تطبیق (با فرض روش غیر مستقیم)، به طور مستقیم تجمع نشده و به طور جداگانه در متن صورت جریان (نه یادداشت صورت تطبیق) نمایش داده شده و در معرض توجه بیشتری قرار می‌گیرد (در صورت عدم ارائه جداگانه این اقلام در درون سایر ارقام تجمعی محو خواهد شد). لذا به نظر می‌رسد دلیل اصلی افشای جداگانه این اقلام، اعتقاد به این موضوع است که افشای جداگانه‌ی این ارقام باعث می‌شود که مدیریت واحد تجاری هر طبقه‌ای را که انتخاب نماید، استفاده‌کنندگان راساً دست به چیدمان مد نظر خودشان می‌زنند. در نتیجه افشای جداگانه این اقلام از نقاط مثبت این استاندارد است. البته این که در عالم واقعی چقدر این تعدیل‌ها راساً توسط استفاده‌کنندگان صورت پذیرد درهاله‌ای از

ابهام قرار دارد. هندریکسن معتقد است که در بیشتر تحقیقات صورت گرفته هیچ مدرک و شاهی (ناشی از یک تحقیق) در دست نیست تا بتوان ادعا کرد که سرمایه‌گذاران از طریق تبدیل صورت‌های مالی مختلف بتوانند آن‌ها را مقایسه کنند و این موضوع ریشه در نظریه ثبات رفتاری دارد (هندریکسن و ون برادا، ۱۹۹۲) نتیجه‌ی تحقیق نیوول نیز گفته‌ی اخیر را تایید می‌نماید، طبق تحقیق وی احتمال اندکی وجود دارد که افراد بتوانند فرایند تبدیل اطلاعات را برای رساندن به شکل مطلوب جهت تصمیم‌گیری را انجام دهند (نیوول، ۱۹۸۰). برای روشن‌تر شدن مطلب می‌توان به تحقیق عبدالخلیق اشاره کرد. طبق تحقیق وی، نظریه ثبات رفتاری در مورد سود گزارش شده مانع از این می‌شود که بتوان از مدیرانی که ناگزیر بوده‌اند اثرات ناشی از کاربردهای روش‌های اولین صادره از آخرین وارده و اولین صادره از اولین وارده را تعدیل نمایند (ثبتهای اصلاحی گزارش کنند) و در این تحقیق مشارکت کنند و به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دهند و این در حالی بود که این مدیران اطلاعات لازم را در اختیار داشتند و نیک می‌دانستند که ثبتهای تعدیلی را چگونه باید انجام داد. هر چند که با توجه به تفاوت اندازه‌گیری سود و طبقه‌بندی جریان‌های نقدی در استفاده از نتیجه تحقیق فوق در این پژوهش بهتراست احتیاط شود. همچنین به اعتقاد پاین و همکاران برخی از سرمایه‌گذاران نمی‌توانند تفاوت‌های شکل و نحوه‌ی افشا را پردازش نمایند، افشاهایی که تنها در سهولت پردازش با یکدیگر متفاوتند می‌توانند آثار متفاوتی بر قیمت‌های بازار داشته باشند (پاین و همکاران ۱۹۹۳) همچنین تحقیق عبدالخلیق و کلر نشان داد که تصمیم‌گیرندگان به اعداد سرجمع توجه بیشتری می‌کنند (عبدالخلیق، کلر، ۱۹۷۹). بنابراین با توجه به تحقیقات رفتاری انجام شده نگارنده معتقد است که هر چند که افشای جداگانه اقلام چهارگانه‌ی مورد بحث، ممکن است تا حدودی بحث کاهش قابلیت مقایسه را جبران نماید اما در نهایت ممکن است بسیاری از استفاده‌کنندگان فقط به مقایسه‌ی سطرهای آخر (تجمع نهایی) طبقه‌ی عملیاتی صورت جریان‌های نقدی شرکت‌های مختلف بپردازند و در نتیجه مقایسه‌ی صحیحی بین شرکت‌های مختلف به دلیل اعمال طبقه‌بندی‌های متفاوت انجام نشود. لذا افشای جداگانه اقلام چهارگانه شاید بر روی کاغذ بتواند به حل مشکل کمک نماید اما به نظر نمی‌رسد که در عمل و دنیای واقعی چندان اثربخش باشد. بنابراین می‌بایست جایگاه اقلام چهارگانه‌ی مورد بحث توسط استانداردگذاران در مدل طبقه‌بندی صورت جریان‌های نقدی به صراحت مشخص

گردد و از اعطای اختیار اجتناب گردد. در بخش بعدی طبقه‌بندی هر کدام از اقلام چهارگانه طبق استاندارد بین‌المللی نقد شده‌اند.

نقد طبقه‌بندی کردن بهره پرداختی در طبقه‌ی فعالیت‌های عملیاتی

گنجاندن بهره پرداختی در جریان‌ات نقدی عملیاتی با توجه به اینکه بخشی از هزینه تأمین مالی شرکت است، می‌تواند جریان نقد ناشی از عملیات را از محتوای خود دور نماید زیرا ارتباطی به عملیات ندارد. برای مثال می‌توان دو شرکت تولیدی را با توان عملیاتی و اندازه یکسان در نظر گرفت هر دو به یک میزان درآمد و هزینه‌های عملیاتی دارند ضمن اینکه وجه نقد دریافتی و پرداختی بابت درآمد و هزینه‌ها نیز برابر است و تنها در ساختار سرمایه با یکدیگر متفاوت هستند. شرکت الف وام با بهره دریافت کرده است اما شرکت ب وام ندارد. در نتیجه اگر هزینه مالی پرداخت شده در طبقه عملیاتی گنجانده شود آیا مقایسه منصفانه‌ای از خالص جریان‌های نقدی عملیاتی ۲ شرکت امکان پذیر است؟ در این مثال شرکتی که وام دریافت کرده است از لحاظ تولید وجه نقد عملیاتی ضعیف‌تر به نظر خواهد آمد. همچنین با توجه به دستگاه قیاسی شماره ۱ (نگاره ۳) می‌توان به نقد طبقه‌بندی کردن بهره پرداختی در طبقه‌ی عملیاتی مدل بین‌المللی پرداخت:

نگاره (۳): نقد طبقه‌بندی بهره پرداختی در مدل بین‌المللی (الف)

دستگاه قیاسی شماره ۱
مقدمه ۱: بر اساس مفاهیم نظری طبقه‌بندی اقلام غیر مشابه با یکدیگر به مربوط بودن اطلاعات لطمه وارد کرده و قابل فهم بودن اطلاعات را کاهش می‌دهد. بنابراین طبقه‌بندی اقلام غیر مشابه با یکدیگر عموماً منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۴، بند ۷.۱۲).
مقدمه ۲: بهره پرداختی ماهیتاً متفاوت از جریان‌های نقد عملیاتی بوده و می‌توان گفت بهره پرداختی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر غیرمشابه هستند. نتیجه: طبقه‌بندی کردن بهره پرداختی در طبقه‌ی عملیاتی به مربوط بودن اطلاعات لطمه وارد کرده و قابل فهم بودن اطلاعات را کاهش داده و منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود.

نگاره (۴): نقد طبقه‌بندی بهره پرداختی در مدل بین‌المللی (ب)

دستگاه قیاسی شماره ۲
<p>مقدمه ۱: اگر ارقام واحدهای پولی موضوع یا رویدادهایی را نشان دهند که به معنای مشخص از نوع یکسانی باشند، می‌توانند با یکدیگر تجمیع شوند (چمبرز، ۱۹۹۱، ص ۳) بنابراین در غیر این صورت ارقام قابلیت جمع پذیری ندارند</p> <p>مقدمه ۲: بهره پرداختی ماهیتاً متفاوت از جریان‌های نقد عملیاتی بوده و می‌توان گفت بهره پرداختی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر یکسان نیستند.</p> <p>نتیجه: بهره پرداختی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر قابل جمع زدن نیستند.</p>

نقد طبقه‌بندی کردن بهره و سود سهام دریافتی در طبقه‌ی فعالیت‌های عملیاتی

طبق استاندارد بین‌المللی می‌توان بهره و سود سهام دریافتی را در طبقه‌ی عملیاتی طبقه‌بندی کرد گنجانیدن دو قلم بهره و سود سهام دریافتی در طبقه عملیاتی صورت جریان‌های نقدی، با توجه به اینکه این اقلام ناشی از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری مالی مثل نگهداری ابزار بدهی و مالکانه سایر شرکت‌هاست، چندان منطقی نیست. با این طبقه‌بندی جریان نقد ناشی از عملیات از آنچه که باید باشد، فاصله می‌گیرد زیرا این اقلام ارتباطی به عملیات شرکت ندارد. نورنبرگ (۱۹۹۳، ص ۶۵) نیز بیان می‌دارد، ارائه‌ی اقلام بهره و سود سهام دریافت شده در فعالیت‌های عملیاتی مغایر با ادبیات مالی است، چون بهره و سود سهام دریافت شده، فعالیت‌های سرمایه‌گذاری است. همچنین از طریق دستگاه قیاسی شماره ۳ (نگاره ۵) می‌توان به نقد طبقه‌بندی بهره و سود سهام دریافتی در طبقه عملیاتی پرداخت:

نگاره (۵): نقد طبقه‌بندی بهره و سود سهام دریافتی در مدل بین‌المللی (الف)

دستگاه قیاسی شماره ۳
<p>مقدمه ۱: بر اساس مفاهیم نظری، طبقه‌بندی اقلام نامتشابه با یکدیگر، به مربوط بودن اطلاعات لطمه وارد کرده و قابل فهم بودن اطلاعات را کاهش می‌دهد، بنابراین طبقه‌بندی اقلام نامتشابه با یکدیگر عموماً منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۴، بند ۷.۱۲).</p> <p>مقدمه ۲: بهره و سود سهام دریافتی ماهیتاً متفاوت از فعالیت‌های عملیاتی بوده می‌توان گفت بهره و سود سهام دریافتی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر غیرمشابه هستند.</p> <p>نتیجه: طبقه‌بندی کردن بهره و سود سهام دریافتی در طبقه‌ی عملیاتی به مربوط بودن اطلاعات لطمه وارد کرده و قابل فهم بودن اطلاعات را کاهش داده و منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود.</p>

نگاره (۶): نقد طبقه‌بندی بهره و سود سهام دریافتی در مدل بین‌المللی

دستگاه قیاسی شماره ۴

مقدمه ۱: اگر ارقام واحدهای پولی موضوع یا رویدادهایی را نشان دهند که به معنای مشخص از نوع یکسانی باشند، می‌توانند با یکدیگر تجمع شوند (چمبرز، ۱۹۹۱، ص ۳) بنابراین در غیر این صورت اقلام قابلیت جمع پذیری ندارند.

مقدمه ۲: بهره و سود سهام دریافتی ماهیتاً متفاوت از جریان‌های نقد عملیاتی بوده و می‌توان گفت بهره و سود سهام دریافتی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر یکسان نیستند.
نتیجه: بهره و سود سهام دریافتی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر قابل جمع زدن نیستند.

نقد طبقه‌بندی کردن سود سهام پرداختی در طبقه‌های فعالیت‌های عملیاتی

طبق استاندارد بین‌المللی می‌توان سود سهام پرداختی را در طبقه‌های عملیاتی طبقه‌بندی کرد. گنجانیدن سود سهام پرداختی در طبقه فعالیت‌های عملیاتی صورت جریان‌های نقدی، با توجه به اینکه این اقلام ناشی از فعالیت تامین مالی شرکت است، چندان منطقی نیست. با این طبقه‌بندی جریان نقد ناشی از عملیات را از آنچه که باید باشد، دور خواهد شد زیرا این اقلام ارتباطی به عملیات شرکت ندارد. دوم اینکه با توجه به اختیارات اعطایی استاندارد بین‌المللی یک واحد تجاری ممکن است بهره پرداختی را در طبقه‌های عملیاتی و سود سهام پرداختی را در طبقه‌های تامین مالی گزارش کند (و یا برعکس). هر دو این اقلام هزینه تامین مالی شرکت از منابع خارج از شرکت هستند و در محتوا مشابه هستند. آیا گزارش دو قلم مشابه در دو طبقه‌های متفاوت می‌تواند صحیح باشد؟ رفتار غیر یکسان با دو قلم یکسان، از مصادیق بارز نقض چارچوب مفهومی است و این یک نقص آشکار در تدوین استاندارد بین‌المللی شماره ۷ است. سوم اینکه دو شرکت با اندازه برابر با درآمد و هزینه و جریان‌های نقد فعالیت‌های عملیاتی برابر را تصور کنید. شرکت اول به دلیل سیاست تقسیم سودش یا فشار سهامداران در مجمع سود بیشتری نسبت به شرکت دوم تقسیم می‌کند در نتیجه خالص جریان‌های نقدی عملیاتی کمتری را نسبت به شرکت دوم کل گزارش خواهد کرد. آیا مقایسه‌ی خالص جریان‌های نقدی عملیاتی دو شرکت تحت این شرایط صحیح است. با توجه به دستگاه قیاسی شماره ۵ (نگاره ۷) می‌توان به نقد طبقه‌بندی سود سهام پرداختی در طبقه‌های عملیاتی پرداخت.

تگاره (۷): نقد طبقه‌بندی سود سهام پرداختی در مدل بین‌المللی (الف)

دستگاه قیاسی شماره ۵

مقدمه ۱: بر اساس مفاهیم نظری طبقه‌بندی ارقام نامتشابه با یکدیگر به مربوط بودن اطلاعات لطمه وارد کرده و قابل فهم بودن اطلاعات را کاهش می‌دهد، بنابراین طبقه‌بندی ارقام نامتشابه با یکدیگر عموماً منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۴، بند ۷.۱۲).

مقدمه ۲: سود سهام پرداختی ماهیتاً متفاوت از جریان‌ات نقد عملیاتی بوده و می‌توان گفت سود سهام پرداختی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر غیرمشابه هستند. نتیجه: طبقه‌بندی کردن سود سهام پرداختی در طبقه‌ی عملیاتی به مربوط بودن اطلاعات لطمه وارد کرده و قابل فهم بودن اطلاعات را کاهش داده و منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود.

تگاره (۸): نقد طبقه‌بندی سود سهام پرداختی در مدل بین‌المللی (ب)

دستگاه قیاسی شماره ۶

مقدمه ۱: اگر ارقام واحدهای پولی موضوع یا رویدادهایی را نشان دهند که به معنای مشخص از نوع یکسانی باشند، می‌توانند با یکدیگر تجمیع شوند (چمبرز، ۱۹۹۱، ص ۳) بنابراین در غیر این صورت ارقام قابلیت جمع پذیری ندارند.

مقدمه ۲: سود سهام پرداختی ماهیتاً متفاوت از جریان‌های نقد عملیاتی بوده و می‌توان گفت سود سهام پرداختی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر یکسان نیستند. نتیجه: سود سهام پرداختی و جریان‌های نقدی عملیاتی با یکدیگر قابل جمع زدن نیستند.

با توجه به نتایج حاصل از ۶ دستگاه قیاسی فوق به نظر می‌رسد طبقه‌بندی ارقام چهارگانه مورد بحث در طبقه‌ی فعالیت‌های عملیاتی صورت جریان‌های نقدی منجر به ارائه اطلاعات سودمند نمی‌شود. لذا به نظر می‌رسد علی‌رغم مجوز استاندارد بین‌المللی بهتر است این ارقام در طبقه‌ی عملیاتی افشا نشوند.

ارایه و ایجاد دستگاه‌های قیاسی زیربنای مدل

در بخش "الف" ابتدا طبقه‌بندی‌های مجاز در استاندارد بین‌المللی را از منظر تئوری‌های حقوق صاحبان سهام بررسی خواهد شد، سپس با کمک گرفتن از استدلال قیاسی، گزاره‌های مورد نیاز از چارچوب مفهومی و سایر مبانی نظری بیان شده، مورد استفاده قرار گرفته و بر اساس آن‌ها نتایج به دست می‌آید. در بخش "ب" نیز مشابه بخش الف و با استفاده از گزاره‌های مرتبط با طبقه‌بندی که در چارچوب مفهومی درج شده‌اند، تکرار می‌گردد و در

نهایت نتایج به دست آمده از دستگاه‌های قیاسی با هدف آزمودن انسجام درونی با یکدیگر تطبیق داده می‌شود. در بخش "ج" نیز با تمسک مجدد به روش قیاسی به خلق دو زیربخش جدید در صورت جریان‌های نقدی پرداخته می‌شود و نهایتاً در بخش "د" با استفاده از نتایج دستگاه‌های قیاسی اشاره شده در این سه بخش، مدل پیشنهادی این تحقیق، استخراج می‌گردد.

الف- استنتاج طبقه‌بندی صورت جریان‌های نقدی بر اساس نظریه‌های حقوق صاحبان سهام و چارچوب مفهومی گزارشگری مالی

در این بخش ابتدا طبقات دوگانه‌ای را که استاندارد بین‌المللی برای هر قلم مجاز کرده است، بر اساس تئوری‌های مختلف حقوق صاحبان سهام دسته‌بندی کرده و مشخص می‌شود که قراردادان هر قلم در هر طبقه با کدام یک از نظریه‌های حقوق صاحبان سهام همخوانی دارد. سپس با کمک گرفتن از چارچوب مفهومی مشترک دو هیأت، طبقه‌بندی مطلوب را بر اساس مقدمات ارائه شده استخراج می‌گردد. لذا در گام اول نیاز است از دیدگاه هیأت و چارچوب مفهومی نسبت به نظریه‌های حقوق صاحبان سهام شناخت حاصل شود. دو هیأت به شکل زیر در مورد نظریه‌های حقوق صاحبان سهام اعلام نظر کرده است:

"صورت‌های مالی نه از دیدگاه گروهی خاص همانند سرمایه‌گذاران، وام‌دهندگان و دیگر اعتباردهندگان، بلکه از منظر یک موسسه‌ی (موجودیت) مستقل به عنوان یک کل، تهیه می‌شوند" (پیشنویس چارچوب مفهومی مشترک، ۲۰۱۵).

لذا با توجه به بند فوق به وضوح مشخص است که رویکرد برتر از نظر چارچوب مفهومی تئوری واحد اقتصادی است. البته این موضوع در پیش نویس سال ۲۰۰۸ نیز به شکل زیر تصریح شده است:

"هیئت‌ها تصمیم گرفته‌اند که گزارشگری مالی یک موسسه‌ی (موجودیت) مستقل می‌بایست از منظر واحد مستقل (چشم انداز واحد اقتصادی)، به جای رویکرد مالکان یا گروه خاصی از مالکان (چشم انداز مالکانه) تهیه شود" (پیشنویس چارچوب مفهومی مشترک، ۲۰۰۸).

بنابراین هیأت استانداردهای حسابداری بین‌المللی در گزارشگری مالی، تئوری واحد اقتصادی را بر تئوری مالکانه ارجح می‌داند هر چند که در برخی استانداردها به این نظریه پایبند

نبوده است. حال با علم به این جهت‌گیری طبقه‌بندی اقلام چهارگانه به سمت تئوری‌های حقوق صاحبان سهام تشریح می‌گردد:

بهره پرداختی: برای طبقه‌بندی این قلم طبق استانداردهای بین‌المللی دو انتخاب وجود دارد. اگر بهره پرداختی را در طبقه‌ی عملیاتی قراردهیم به سمت تئوری مالکانه رفته‌ایم (شباهنگ، ۱۳۸۱) اما در صورت عدم طبقه‌بندی این مورد در طبقه‌ی عملیاتی (و بردن آن به طبقه‌ی تامین مالی) به سمت تئوری واحد اقتصادی قدم برداشته‌ایم. (شباهنگ، ۱۳۸۱).

بهره و سود سهام دریافتی: برای طبقه‌بندی این اقلام طبق استانداردهای بین‌المللی دو انتخاب داریم اگر این اقلام را در طبقه‌ی عملیاتی قراردهیم به سمت تئوری مالکانه رفته‌ایم (شباهنگ، ۱۳۸۱) اما در صورت عدم طبقه‌بندی این مورد در طبقه‌ی عملیاتی (و بردن آن به طبقه‌ی سرمایه‌گذاری) به سمت تئوری واحد اقتصادی قدم برداشته‌ایم. (شباهنگ، ۱۳۸۱).

سود سهام پرداختی: برای طبقه‌بندی این قلم نیز دو انتخاب (طبقه‌ی عملیاتی و تامین مالی) داریم. در صورتی که سود سهام پرداختی را در طبقه‌ی تأمین مالی بگنجانیم به سمت تئوری واحد اقتصادی (مرسوم) رفته‌ایم زیرا با عدم طبقه‌بندی در طبقه‌ی عملیاتی توان ایجاد وجه نقد را فارغ از ساختار سرمایه آن منعکس می‌کنیم با توجه به موارد پیش‌گفته دستگاه قیاسی شماره ۷ (نگاره ۹) به شرح زیر خواهد بود:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تکانه (۹): طبقه‌بندی با توجه به نظریه‌های حقوق صاحبان سهام

دستگاه قیاسی شماره ۷
مقدمه ۱: تئوری ارجح در ارایه صورت‌های مالی، بر اساس چارچوب مفهومی گزارشگری مالی، تئوری واحد اقتصادی است. (پیش نویس چارچوب مفهومی مشترک، ۲۰۱۵، ص ۳۵، بند ۳.۹؛ پیش نویس چارچوب مفهومی مشترک، ۲۰۰۸، ص ۵، بند ۱؛ ون موریک، ۲۰۱۰؛ مهرانی و همکاران، ۱۳۹۲)
مقدمه ۲: صورت جریان‌های نقدی، یکی از صورت‌های مالی است.
نتیجه ۱: صورت جریان‌های نقدی باید مطابق با تئوری واحد اقتصادی باشند. (بر اساس مقدمه ۱ و ۲)
مقدمه ۳: طبقه‌بندی کردن بهره پرداختی در طبقه ی تامین مالی مطابق با تئوری واحد اقتصادی است (شباهنگ، ۱۳۸۱، ص ۲۸۱)
نتیجه ۲: بهره پرداختی باید در طبقه ی تامین مالی قرار داده شود. (بر اساس نتیجه ۱ و مقدمه ۳).
مقدمه ۴: طبقه‌بندی کردن بهره و سود سهام دریافتی در طبقه ی سرمایه گذاری مطابق با تئوری واحد اقتصادی است (شباهنگ، ۱۳۸۱، ص ۲۸۱)
نتیجه ۳: بهره و سود سهام دریافتی باید در طبقه ی سرمایه گذاری قرار داده شود. (بر اساس نتیجه ۱ و مقدمه ۴)
مقدمه ۵: طبقه‌بندی کردن سود سهام پرداختی در طبقه ی تامین مالی مطابق با تئوری واحد اقتصادی است
نتیجه ۴: سود سهام پرداختی باید در طبقه ی تامین مالی قرار داده شود. (بر اساس نتیجه ۱ و مقدمه ۵)

خلاصه و تشریح دستگاه فوق: هر چند که استاندارد گذاران حسابداری علاوه بر نظریه حسابداری، شرایط اقتصادی و عوامل سیاسی را نیز در نظر می‌گیرند (ولک، ۲۰۰۹) اما کمال مطلوب تدوین استاندارد بر مبنای چارچوب مفهومی گزارشگری مالی است و از آنجا که چارچوب مفهومی مشترک بر تئوری واحد اقتصادی تأکید شده است، بنابراین در انتخاب طبقه‌ها باید طبقه‌هایی انتخاب شوند که منطبق بر تئوری واحد اقتصادی باشند. از این رو، تنها با طبقه‌بندی بهره و سود سهام دریافتی در طبقه ی سرمایه گذاری و بهره و سود سهام پرداختی در طبقه ی تامین مالی به تئوری واحد اقتصادی و در نتیجه به چارچوب مفهومی گزار شگری مالی پایبند خواهیم بود.

ب- استنتاج طبقه‌بندی صورت جریان‌های نقدی بر اساس مفاهیم نظری مرتبط با طبقه‌بندی

در این بخش با توجه به گزاره‌های چارچوب مفهومی گزارشگری مالی که در بخش‌های قبلی تشریح شده است، به بررسی طبقه‌بندی‌های مختلف اقلام مورد بحث پرداخته می‌شود تا در نهایت بتوان در دامنه‌ی اختیاری که استاندارد بین‌المللی اعطا کرده است، طبقه‌های

مناسب‌تر را انتخاب نمود. در بخش‌هایی که در ادامه خواهد آمد اقلام به صورت جداگانه بررسی و سپس برای هر بخش با استفاده از استدلال قیاسی به نتیجه‌گیری در مورد انتخاب طبقه پرداخته شده و در پایان هر قسمت، نتایج دستگاه قیاسی این قسمت با نتایج دستگاه قیاسی شماره ۷ تطبیق داده می‌شود. در اصل استدلال‌های این بخش به منظور بازتایید و پشتیبانی دستگاه قیاسی شماره ۷ بوده و انسجام میان دستگاهی پژوهش را آزمون خواهد نمود.

بهره پرداختی

تک‌اره (۱۰): تعیین طبقه مناسب جهت انعکاس بهره پرداختی

دستگاه قیاسی شماره ۸

مقدمه ۱: طبقه‌بندی اطلاعات به شیوه‌ای ساختار یافته، اقلام مشابه را یکجا و اقلام غیر مشابه را به طور جداگانه گزارش می‌کند (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۴، بند ۸.۷). طبقه‌بندی در صورت‌های مالی به وسیله‌ی دسته‌بندی اقلام با ویژگی‌های ذاتی مشابه و جداسازی اقلام با ویژگی‌های ذاتی متفاوت، تحلیل را تسهیل می‌کند. تحلیل در جهت رسیدن به اهدافی مثل پیش‌بینی مبالغ و زمان بندی و عدم اطمینان جریان‌های نقدی آتی، نیازمند اطلاعات مالی تفکیک شده در گروه‌هایی است که به شکلی منطقی همگن باشند» (هیات استانداردهای حسابداری مالی، ۱۹۸۴، ص ۱۰، بند ۲۰)

مقدمه ۲: بهره پرداختی ماهیتاً از جنس فعالیت تامین مالی بوده و در نتیجه فعالیت‌های تامین مالی به وجود می‌آید و مشابه جریان‌های نقدی فعالیت‌های تامین مالی است.

نتیجه: بهره پرداختی باید در طبقه‌ی فعالیت‌های تامین مالی صورت جریان‌های نقدی منعکس شود. این طبقه‌بندی منجر به تسهیل تجزیه و تحلیل اطلاعات (در جهت رسیدن به اهدافی مثل پیش‌بینی مبالغ و زمان بندی و عدم اطمینان جریان‌های نقدی آتی) توسط استفاده‌کنندگان می‌شود.

جمع بندی بحث و تطبیق نتایج قیاسی: بهره پرداختی بیانگر هزینه تامین منابع مالی است، بنابراین با طبقه‌بندی بهره پرداختی در طبقه تامین مالی علاوه بر اینکه بهره پرداخت شده در طبقه‌ای قرار گرفته که ماهیتاً به آن تعلق دارد، باعث می‌شود که صورت جریان‌های نقدی تصویر منصفانه‌تری از توان عملیاتی شرکت‌ها ارائه نماید تا مقایسه‌ی با کیفیت‌تری انجام شود. نتیجه حاصل از استدلال قیاسی این بخش با نتایج حاصل از دستگاه قیاسی شماره ۷ (نتیجه ۲) به طور کامل همخوانی و مطابقت دارد.

بهره و سود سهام دریافتی

نگاره (۱۱): تعیین طبقه مناسب جهت انعکاس بهره و سود سهام دریافتی

دستگاه قیاسی شماره ۹
<p>مقدمه ۱: طبقه‌بندی اطلاعات به شیوه‌ای ساختار یافته، اقلام مشابه را یکجا و اقلام غیر مشابه را به طور جداگانه گزارش می‌کند (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۴، بند ۸.۷). طبقه‌بندی در صورت‌های مالی به وسیله‌ی دسته‌بندی اقلام با ویژگی‌های ذاتی مشابه و جداسازی اقلام با ویژگی‌های ذاتی متفاوت، تحلیل را تسهیل می‌کند. تحلیل در جهت رسیدن به اهدافی مثل پیش بینی مبالغ و زمان بندی و عدم اطمینان جریان‌های نقدی آتی، نیازمند اطلاعات مالی تفکیک شده در گروه‌هایی است که به شکلی منطقی همگن باشند « (هیات استانداردهای حسابداری مالی، ۱۹۸۴، ص ۱۰، بند ۲۰)</p> <p>مقدمه ۲: بهره و سود سهام دریافتی ماهیتاً از جنس فعالیت‌های سرمایه‌گذاری بوده و در نتیجه فعالیت‌های سرمایه‌گذاری به وجود می‌آیند و مشابه جریان‌های نقدی فعالیت‌های سرمایه‌گذاری هستند.</p> <p>نتیجه: بهره و سود سهام دریافتی باید در طبقه فعالیت‌های سرمایه‌گذاری صورت جریان‌های نقدی منعکس شوند. این طبقه‌بندی منجر به تسهیل تجزیه و تحلیل اطلاعات (در جهت رسیدن به اهدافی مثل پیش بینی مبالغ و زمان بندی و عدم اطمینان جریان‌های نقدی آتی) توسط استفاده‌کنندگان می‌شود.</p>

جمع بندی بحث و تطبیق نتایج قیاسی: با توجه به نقدهای وارده به طبقه‌بندی این اقلام در فعالیت‌های عملیاتی و ملاک قرار دادن ماهیت و خواستگاه این اقلام، انعکاس آن‌ها در طبقه سرمایه‌گذاری با ماهیت این اقلام همخوانی بیشتری دارد و در نتیجه باید در این طبقه ارائه شود. نتیجه حاصل از استدلال قیاسی این بخش با نتایج حال از دستگاه قیاسی شماره ۷ (نتیجه ۳) به طور کامل همخوانی و مطابقت دارد.

سود سهام پرداختی

نگارنده معتقد است که با توجه به کاهش جریانات نقدی عملیاتی در صورت گنجانیدن سود سهام پرداخت شده در طبقه اول، احتمال بالایی وجود دارد که شرکت‌ها از این اختیار استفاده کرده و آن را به صورت داوطلبانه در طبقه تأمین مالی طبقه‌بندی نمایند. در هر صورت برقراری یکنواختی مطلق در زمینه سود سهام پرداختی برای اطمینان از افزایش سطح قابلیت مقایسه می‌تواند سودمند باشد.

نگاره (۱۲): تعیین طبقه مناسب جهت انعکاس سود سهام پرداختی

دستگاه قیاسی شماره ۱۰

مقدمه ۱: طبقه‌بندی اطلاعات به شیوه ای ساختار یافته، اقلام مشابه را یکجا و اقلام غیر مشابه را به طور جداگانه گزارش می‌کند (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۴، بند ۸.۷). طبقه‌بندی در صورت‌های مالی به وسیله‌ی دسته‌بندی اقلام با ویژگی‌های ذاتی مشابه و جداسازی اقلام با ویژگی‌های ذاتی متفاوت، تحلیل را تسهیل می‌کند. تحلیل در جهت رسیدن به اهدافی مثل پیش بینی مبالغ و زمان بندی و عدم اطمینان جریان‌های نقدی آتی، نیازمند اطلاعات مالی تفکیک شده در گروه‌هایی است که به شکلی منطقی همگن باشند (هیات استانداردهای حسابداری مالی، ۱۹۸۴، ص ۱۰، بند ۲۰).

مقدمه ۲: سود سهام پرداختی ماهیتاً از جنس فعالیت‌های تامین مالی بوده و در نتیجه فعالیت‌های تامین مالی به وجود می‌آید و مشابه جریان‌های نقدی فعالیت‌های تامین مالی است.

نتیجه: سود سهام پرداختی باید در طبقه فعالیت‌های تامین مالی صورت جریان‌های نقدی منعکس شود. این طبقه‌بندی منجر به تسهیل تجزیه و تحلیل اطلاعات (در جهت رسیدن به اهدافی مثل پیش بینی مبالغ و زمان بندی و عدم اطمینان جریان‌های نقدی آتی) توسط استفاده‌کنندگان می‌شود.

جمع بندی بحث و تطبیق نتایج قیاسی: با توجه به انتقادهای وارده به انعکاس سود سهام پرداختی در طبقه‌ی عملیاتی، عدم ارتباط با عملیات شرکت و به وجود آمدن آن در نتیجه‌ی فعالیت‌های تأمین مالی، این قلم در طبقه‌ی فعالیت‌های تأمین مالی طبقه‌بندی می‌شود. نتیجه حاصل از استدلال قیاسی این بخش با نتایج حال از استدلال قیاسی دستگاه ۷ (نتیجه ۴) به طور کامل همخوانی و مطابقت دارد.

ج- ایجاد جمع‌های فرعی درون طبقه‌ای

در گام اول تحقیق، با توجه به استدلال‌های ارائه شده طبقه‌بندی بهره‌ها و سودهای دریافتی و پرداختی از طبقه‌ی عملیاتی کنار گذاشته شد و نتیجه آن شد که: بهره‌ها و سودهای دریافتی در طبقه‌ی سرمایه‌گذاری و بهره و سود سهام پرداختی در طبقه‌ی تامین مالی طبقه‌بندی می‌شوند. از آنجا که سطوح تجمیع مختلفی ممکن است برای قسمت‌های مختلف صورت‌های مالی لازم باشد (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی/هیئت استانداردهای حسابداری مالی، ۲۰۱۵)، لذا می‌توان به منظور افزایش ایجاد اطلاعات سودمند برای استفاده‌کنندگان و در راستای افزایش ارتباط صورت‌های مالی با یکدیگر، در دو طبقه‌ی اصلی سرمایه‌گذاری و تامین مالی از جمع‌های فرعی برای این اقلام (اقلام منتقل شده به این طبقه‌ها) استفاده نمود و اطلاعات معنادار و با مفهوم بیشتر برای

استفاده کنندگان تولید کرد. بدین منظور در مدل پیشنهادی تحقیق در دو طبقه‌ی سرمایه‌گذاری و تامین مالی از جمع‌های فرعی استفاده خواهد شد. لازم به ذکر است دو جمع بخش فرعی درون طبقه‌ای که در ادامه مطرح می‌شود در مدل بین‌المللی صورت جریان‌های نقدی وجود نداشته لیکن تضادی نیز با استاندارد بین‌المللی ندارد.

ایجاد جمع فرعی سود دریافت شده‌ی ابزارهای مالی

سود و بهره‌های دریافتی در مدل این پژوهش در فعالیت‌های سرمایه‌گذاری طبقه‌بندی خواهد شد. در این طبقه علاوه بر این اقلام، سایر جریان‌های نقدی ورودی و خروجی مرتبط با سرمایه‌گذاری‌ها نیز، ارائه می‌شود. درست است که تمام اقلام موجود در این طبقه از جنس سرمایه‌گذاری‌ها هستند، اما خود آن‌ها نیز قابلیت تفکیک به طبقات فرعی تری را دارند که می‌تواند منجر به افزایش سودمندی اطلاعات صورت جریان‌های نقدی شود لذا در مدل پیشنهادی تحقیق، سود و بهره دریافتی ابزارمالکانه و اوراق بدهی تحت یک جمع فرعی با عنوان "سود دریافت شده‌ی ابزارهای مالی" گزارش خواهند شد. ویژگی مشترک جریان‌های نقدی هر دو قلم این است که در طول دوره‌ی نگهداری ابزار مالی دریافت خواهند شد، لذا با توجه به قاعده تشابه، قابلیت جمع شدن خواهند داشت.

تکراه (۱۳): قابلیت تجمیع سود سهام و بهره دریافتی تحت سرفصل سودهای دریافت شده‌ی

ابزارهای مالی

دستگاه قیاسی شماره ۱۱

مقدمه ۱: اقلامی که ویژگی‌های مشترک داشته و با یکدیگر طبقه‌بندی شده باشند، قابل تجمیع خواهند بود. سطوح تجمیع مختلفی ممکن است برای قسمت‌های مختلف صورت‌های مالی لازم باشد (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۵، بند ۱۴). تجمیع از طریق خلاصه کردن اقلام، اطلاعات سودمندتری را فراهم می‌آورد (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۵، بند ۱۵).

مقدمه ۲: سود سهام و بهره دریافتی هر دو درآمد دریافت شده واحد تجاری از واحد سرمایه پذیر در طول دوره نگهداری ابزارهای مالی هستند و هر دو بازده سرمایه‌گذاری‌ها محسوب می‌شوند، لذا این دو قلم دارای ویژگی مشترک بوده و مشابهند.

نتیجه: سود سهام و بهره دریافتی قابل تجمیع بوده و حاصل، یعنی سود دریافت شده‌ی ابزارهای مالی، رقم سودمند و معناداری خواهد بود.

نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد باید تا حد امکان با سایر صورت‌های مالی اساسی هماهنگ باشد (سازمان حسابرسی، استاندارد شماره ۲). در واقع با تفکیک مذکور، درآمد

حاصل از نگهداری این سرمایه‌گذاری‌ها در صورت سود و زیان و بازده نقدی حاصل از نگهداری سرمایه‌گذاری مالی در صورت جریان‌های نقدی قابل ارتباط خواهند بود و از سوی دیگر مبالغ سرمایه‌گذاری‌های مالی انجام شده را در ترازنامه و با بخش تحتانی طبقه سرمایه‌گذاری صورت جریان‌های نقدی مرتبط و قابل تحلیل خواهد بود (استفاده از دو صورت مالی در تجزیه و تحلیل) از طرف دیگر با این کار، رابطه بین مبالغ سرمایه‌گذاری‌های مالی انجام شده را در ترازنامه را با درآمد این سرمایه‌گذاری‌ها در سود و زیان و وجوه نقد دریافتی آن‌ها در صورت جریان‌های نقدی قابلیت ردیابی، ارتباط و تجزیه و تحلیل خواهد داشت (استفاده از سه صورت مالی در تجزیه و تحلیل). لذا به نظر می‌رسد، جمع فرعی مدل پیشنهادی تحقیق، منجر به تسهیل درک استفاده‌کنندگان از روابط موجود میان صورت‌های مالی اساسی شود.

از طرفی به واسطه‌ی این جمع فرعی، سود نقدی دریافت شده‌ی سرمایه‌گذاری در ابزارمالکانه و ابزار بدهی، در کنار یکدیگر ارائه خواهند شد که این نوع شیوه‌ی نمایش اعداد می‌تواند منجر به ارزیابی و مقایسه‌ی دقیق‌تری از جریان‌های نقدی حاصل از سیاست‌های سرمایه‌گذاری در انواع ابزارهای مالی شده و در پیش‌بینی سیاست‌گذاری آتی واحد تجاری، به استفاده‌کنندگان کمک نماید. متأسفانه بسیاری از شرکت‌های سرمایه‌پذیر برای رسیدن به سود هر سهم مد نظرشان از هیچ تلاشی صرف نظر نکرده و دست به سودسازی زده و در نهایت تقسیم همین سودهای بی‌کیفیت در مجامع نیز تصویب می‌شود، سپس از آنجا که سودهای گزارش شده مذکور فاقد کیفیت و پشتوانه نقدی بوده، بنگاه اقتصادی توان پرداخت آن را ندارد و در مرحله‌ی بعدی دست به افزایش سرمایه از محل این سود سهام پرداختنی خواهد زد، لذا واحد تجاری سرمایه‌گذار از این بابت، جریان وجه نقدی دریافت نمی‌کند، در حالی که در صورت سود و زیان سرمایه‌گذار، درآمد سود سهام منعکس شده است. لذا درآمد سود سهام سرمایه‌گذار از کیفیت لازم برخوردار نخواهد بود. این سناریو به شکل دیگری در مورد سرمایه‌گذاری در اوراق بدهی و وام‌های اعطایی (بین شرکت‌های گروه) نیز ممکن است تکرار شود. نقش مفیدی که مدل پیشنهادی تحقیق در این شرایط ایفا می‌کند، این است که تفکیک جریان نقدی حاصل از نگهداری سرمایه‌گذاری مالی و ارائه آن‌ها در یک جمع فرعی در این مدل و مقایسه‌ی آن با طبقه متناظر آن در صورت سود و زیان می‌تواند به استفاده‌کنندگان در تشخیص کیفیت سود ناشی از نگهداری ابزارهای مالی کمک قابل توجه

نماید (در مدل‌های دیگر صرفاً کیفیت سود با استفاده از اطلاعات جریان‌های نقدی عملیاتی در کانون توجه قرار می‌گیرد).

جمع فرعی بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی

تمامی کسانی که به شرکت پول قرض داده‌اند، اعم از اعتباردهندگان و سهامداران، تامین کنندگان سرمایه شرکت محسوب می‌شوند. تامین کنندگان سرمایه در قبال سرمایه‌ای که داده‌اند به دنبال کسب بازده هستند لذا دو قلم سود سهام پرداختی و بهره پرداختی برای استفاده کنندگانی مانند سهامداران و اعتبار دهندگان اهمیت ویژه دارند بنابراین شیوه نمایش و طبقه‌بندی این دو قلم از اهمیت زیادی برخوردار است. با توجه به نتایج استدلال قیاسی بخش‌های قبل، این دو قلم در مدل پیشنهادی تحقیق در طبقه‌های فعالیت‌های تامین مالی طبقه‌بندی خواهند شد. همچنین طبق تئوری واحد اقتصادی به این دو قلم به یک چشم، یعنی تقسیم سود، نگاه می‌شود و هر دو ناشی از یک نوع فعالیت، یعنی فعالیت‌های تامین مالی واحد تجاری هستند لذا با توجه به ویژگی‌های مشترک این دو قلم می‌توان به منظور ارائه‌ی اطلاعات سودمند به استفاده کنندگان، در طبقه‌ی تامین مالی از یک جمع فرعی معنادار استفاده نمود و حاصل جمع این دو قلم را تحت عنوان فرعی "بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی" ارائه کرد. حاصل این جمع فرعی نشان دهنده این مطلب است که تامین مالی صورت گرفته، چقدر به پای شرکت تمام شده است (از نگاه مبنای نقدی).

نگاره (۱۴): قابلیت تجمیع سود سهام و بهره پرداختی تحت سرفصل بهای پرداختی بابت**کسب منابع مالی**

دستگاه قیاسی شماره ۱۲

مقدمه ۱: اقلامی که ویژگی‌های مشترک داشته و با یکدیگر طبقه‌بندی شده باشند، قابل تجمیع خواهند بود. سطوح تجمیع مختلفی ممکن است برای قسمت‌های مختلف صورت‌های مالی لازم باشد (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۵). تجمیع از طریق خلاصه کردن اطلاعات سودمندتری را فراهم می‌آورد (چارچوب مفهومی کارگروه مشترک FASB و IASB، ۲۰۱۵، ص ۷۵).

مقدمه ۲: طبق تئوری واحد اقتصادی به دو قلم سود سهام و بهره پرداختی به یک چشم نگاه می‌شود و هر دو ناشی از یک نوع فعالیت، یعنی فعالیت‌های تامین مالی بوده هر دو بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی هستند. لذا این دو قلم دارای ویژگی مشترک هستند.

نتیجه: سود سهام و بهره پرداختی قابل تجمیع بوده و حاصل، یعنی بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی، سودمند خواهد بود.

با توجه به تحقیقات رفتاری، جایگاه ارقام و نحوه نمایش آن‌ها می‌تواند بر میزان اطلاعاتی که به استفاده‌کننده منتقل شود، موثر باشد. از آنجا که این تفکیک درونی عملاً منجر به نمایش دو قلم بهره و سود در کنار یکدیگر می‌شود سهم هر دسته از تامین‌کنندگان سرمایه از جریان‌های نقدی شرکت در کنار یکدیگر مشاهده و قابل مقایسه خواهند بود.

د- مدل سازی در این تحقیق با استخراج گزاره‌ها از چارچوب مفهومی و برخی تحقیقات معتبر حسابداری، مدلی مبتنی بر تئوری واحد اقتصادی در دامنه‌ی مجاز استاندارد بین‌المللی صورت جریان‌های نقدی استخراج گردید. در واقع این مدل، مدل تعدیل شده‌ی بین‌المللی بوده و در فرایند مدل‌سازی، از نتایج حاصل از ۱۲ دستگاه قیاسی به شکل نگاره ۱۵ ذیل استفاده شد (به منظور جلوگیری از پیچیدگی مدل و برجسته نمودن نقاطی که تحقیق بر آن‌ها متمرکز است از حداقل اقلام در متن صورت جریان‌های نقدی استفاده شده است).

تکانه (۱۵): مدل پیشنهادی پژوهش در چارچوب استاندارد بین المللی شماره ۷

عطف به نتایج تحقیق	صورت جریانهای نقدی	
	الگوی پیشنهادی تحقیق	
بر اساس نتایج دستگاه های قیاسی ۱ تا ۶ هیچکدام از اقلام بهره های دریافتی و پرداختی و سود سهام دریافتی و پرداختی در طبقه ی عملیاتی منعکس نمی شوند	XX	جریان نقدی ناشی از فعالیتهای عملیاتی:
	(XX)	جریان نقدی حاصل از عملیات پرداخت مالیات بر درآمد
	XX	خالص جریان نقدی ناشی از فعالیت های عملیاتی
نتیجه ۳ دستگاه ۷ و نتیجه دستگاه ۹ نتیجه ۳ دستگاه ۷ و نتیجه دستگاه ۹ نتیجه دستگاه ۱۱	XX	جریان نقدی ناشی از فعالیتهای سرمایه گذاری:
	XX	سود سهام دریافتی
	XX	بهره ی دریافتی
	XX	سود دریافت شده ی ابزارهای مالی
	(XX)	وجوه پرداختی بابت تحصیل سرمایه گذاریها و اوراق مشارکت
	XX	وجوه حاصل از فروش سرمایه گذاریها و اوراق مشارکت
	XX	وجوه حاصل از فروش دارایی های نامشهود
	(XX)	وجوه پرداختی بابت تحصیل داراییهای نامشهود
	(XX)	وجوه پرداختی بابت تحصیل داراییهای ثابت مشهود
	XX	وجوه حاصل از فروش داراییهای ثابت مشهود
	XX	خالص جریانهای نقدی استفاده شده در فعالیتهای سرمایه گذاری
نتیجه ۲ دستگاه ۷ - نتیجه دستگاه ۸ نتیجه ۴ دستگاه ۷ - نتیجه دستگاه ۱۰ نتیجه دستگاه ۱۲	(XX)	جریان نقدی ناشی از فعالیتهای تامین مالی:
	(XX)	بهره پرداختی
	(XX)	سود سهام پرداختی
	(XX)	بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی
	(XX)	بازپرداخت اصل تسهیلات مالی دریافتی
نتیجه دستگاه ۱۲	XX	وجوه نقد حاصل از افزایش سرمایه
	XX	خالص جریانهای نقدی استفاده شده در فعالیتهای تامین مالی
	XX	افزایش آکاهش خالص موجودی نقد و معادل نقد
	XX	موجودی نقد و معادل نقد در اول دوره
	XX	سود تسعیر موجودی نقد و معادل نقد ارزی
XX	موجودی نقد و معادل نقد در پایان سال	

تایید مدل پیشنهادی صورت جریان های نقدی

تایید مدل پیشنهادی تحقیق که بر اساس استدلال قیاسی بنا شده است از ۴ جهتی که در ادامه ذکر می شود قابل بررسی است:

الف. ماهیت تایید به ماهیت نظریه ای که تایید شده، بستگی دارد. نظریه های هنجاری و اثباتی به روش های متفاوتی مورد قضاوت قرار می گیرند (هندریکسن و ون برادا، ۱۹۹۲) آنچه که قیاس را می سازد وجود ربط مناسب بین مقدمات و نتیجه است، و ربط مناسب به این معنی است که اگر مقدمات صادق باشد، نتیجه هم قطعاً صادق است (اکاشا، ۱۳۸۷). مطابق با دستگاه های قیاسی ارائه شده در بخش های قبلی مشاهده می شود که این اصل مهم یعنی ربط

پذیری مناسب میان مقدمات و نتایج در دستگاه‌های قیاسی زیربنایی مدل پیشنهادی رعایت شده است.

ب. نظریه‌های هنجاری (که معمولاً بر اساس دستگاه‌های قیاسی ارایه می‌شوند)، که شامل تایید خود «نظریه» هم می‌شود بر اساس معقول بودن مفروضات مورد قضاوت قرار می‌گیرند» (هندریکسن و ون برادا، ۱۹۹۲) در این تحقیق مفروضات اولیه مورد استفاده‌ای که به عنوان مقدمات مبنای استنتاج بوده‌اند از چارچوب مفهومی گزارشگری مالی و سایر مفاهیم نظری معتبری استخراج شده‌اند. بنابراین می‌توان گفت مفروضات استفاده شده (مقدمات) معقول هستند.

ج. سازگاری، تمامیت و استقلال سه ویژگی مهم دستگاه‌های قیاسی است (نبوی، ۱۳۶۹).
 الف. سازگاری به معنای عدم وجود تناقض در نتایج دستگاه‌های قیاسی است. در همین راستا یکی از مسیرهایی که پوپر برای آزمون و تایید نظریه‌های استنتاجی بیان می‌کند مقایسه کردن نتایج حاصل از دستگاه‌های قیاسی با یکدیگر با هدف آزمون و سنجش میزان ثبات رویه حاصل داخلی دستگاه قیاسی است (پوپر، ۱۹۵۹). در همین راستا در این تحقیق ابتدا در ۶ دستگاه ابتدایی این نتیجه حاصل شده است که اقلام ۴ گانه نباید در طبقه‌ی عملیاتی گنجانده شود. دستگاه قیاسی ۱ و ۳ و ۵ بر اساس مفاهیم مرتبط با طبقه‌بندی و دستگاه قیاسی ۲ و ۴ و ۶ بر اساس اصل جمع‌پذیری ارایه شده است که دستگاه‌های مذکور به نتایج یکسانی رسیده و دو به دو یکدیگر را تایید می‌کنند بنابراین در این ۶ دستگاه سازگاری وجود دارد. سپس در دستگاه قیاسی شماره ۷ نتایج شماره ۲، ۳ و ۴ در مورد نوع طبقه‌ای که باید اقلام بهره‌پرداختی، سود سهام و بهره دریافتی و سود سهام پرداختی در آن گزارش شود، استنتاج شده است. هر کدام از نتایج فوق مجدداً از طریق دیگر دستگاه‌های قیاسی با استفاده از مقدمات معتبر دیگری مجدداً به دست آمده است که نتایج حاصل از آنها (دستگاه قیاسی ۸ و ۹ و ۱۰) با هر سه نتیجه ۲ و ۳ و ۴ دستگاه شماره ۷ همخوانی دارد. در دیگر نتایج تحقیق نیز عدم سازگاری میان نتایج وجود ندارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که نتایج مورد استفاده در مدل پیشنهادی تحقیق با یکدیگر سازگار و دارای ثبات داخلی بوده و در مجموع یک چارچوب یکپارچه، منسجم و هماهنگ را در ارتباط با شیوه ارائه اقلام در صورت جریان‌های نقدی را ارایه می‌کند.
 ب. تمامیت به این معنی است که نتایج فقط و فقط با توجه به مقدمات درج شده و مورد

استفاده از دستگاه قیاسی استنتاج شود نه از خارج از آن. همانطور که در دستگاه قیاسی مورد استفاده از تحقیق مشاهده می‌شود تمام نتایج بلا استثنا از مقدمات ذکر شده مندرج در دستگاه استنتاج شده‌اند بنابراین تحقیق حاضر ویژگی دوم دستگاه‌های قیاسی را نیز دارد.

ج. مستقل بودن ویژگی سوم دستگاه‌های قیاسی به این معناست که نتوان هیچکدام از اصول موضوعه دستگاه قیاسی را از دیگر اصول موضوعه تحقیق استنتاج نمود که این موضوع نیز در دستگاه‌های قیاسی تحقیق رعایت شده است. بنابراین می‌توان گفت مدل پیشنهادی حاصل از استدلال قیاسی تحقیق، هر سه ویژگی لازم نظام‌های قیاسی را دارد.

د. راه دیگری که پوپر برای آزمون و بررسی این قبیل تحقیقات استنتاجی بیان نموده است مقایسه این نظریه با نظریه‌های دیگر است با هدف دریافتن این که آیا این نظریه می‌تواند یک پیشرفت علمی داشته باشد یا خیر. (پوپر، ۱۹۵۹) در مقایسه با این مدل با سایر مدل‌های موجود مطالب زیادی می‌توان بیان نمود لیکن به اختصار به مقایسه مدل پیشنهادی با دیگر مدل‌های تحقیق پرداخته می‌شود. در مدل بین‌المللی طبقه‌بندی اقلام چهارگانه دوگانه است در حالیکه در مدل پیشنهادی تحقیق این ضعف جبران شده و با انتخاب طبقه‌بندی در ست برای هر قلم این دوگانگی رفع شده است. در مدل پیشنهادی تحقیق دو طبقه فرعی و جمع درون طبقه‌ای تحت عنوان سود دریافت شده ابزارهای مالی و بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی وجود دارد که در مدل‌های آمریکایی و بین‌المللی وجود ندارد. برخلاف مدل آمریکایی که در آن سه قلم بهره پرداختی و دریافتی و سود سهام در یافتی در طبقه عملیاتی منعکس می‌شوند در مدل تحقیق اقلام مذکور بر اساس ماهیت در طبقه‌های سرمایه‌گذاری و تامین مالی گزارش شده و به خلوص طبقه‌ی عملیاتی می‌افزایند. یکی دیگر از مدل‌های موجود مدل انگلیسی هشت طبقه‌ای است که از نظر تعداد طبقات و نوع طبقه‌بندی تفاوت‌های فراوانی با مدل پیشنهادی تحقیق با مدل پیشنهادی تحقیق دارد که از حوصله بحث این مقاله خارج است. مدل دیگر مدل پنج طبقه‌ای استاندارد ۲ ایران است. شباهت مدل پنج طبقه‌ای با مدل پیشنهادی در این است که در هر دو مدل هیچ کدام از اقلام چهارگانه در درون طبقه عملیاتی منعکس نمی‌شوند. با این حال انعکاس مالیات در طبقه عملیاتی مدل ما با انعکاس مالیات در در یک طبقه جداگانه در مدل ایران از تفاوت‌های دو مدل است. یکی از نقاط ضعفی که به مدل پنج طبقه‌ای ایران وارد شده است ملموس نبودن مفهوم رقم حاصل از طبقه بازده سرمایه‌گذاری و سود پرداختی

بابت تامین مالی است (مرادزاده، ۱۳۸۱) که این نقیصه در مدل پیشنهادی تحقیق با تفکیک مناسب اقلام چهارگانه حل و فصل شده است. مدل دیگر مورد بررسی مدل چهار بخشی صورت جریان وجوه نقد است. جمع فرعی سود دریافت شده ابزارهای مالی تحقیق پیشنهادی با زیر بخش بازدهی سرمایه گذاری‌های مالی مدل ۴ بخشی از نظر برخی اقلام مندرج در آن مشابه است. البته لازم به ذکر است سود و زیان فروش سرمایه گذاری‌ها در طبقه سرمایه گذاری منعکس نمی‌شود لذا این سود و زیان‌های فروش سرمایه گذاری‌ها در مدل چهار بخشی در زیر بخش بازده سرمایه گذاری‌های مالی منعکس می‌شود (هرچند که در مدل نمونه چهار بخشی ارایه شده در تحقیق مذکور چنین اقلامی در این طبقه درج نشده و صرفاً به اقلامی همچون سود و بهره دریافتی بسنده شده است) که چنین رویه ای با طبقه فرعی سود دریافت شده ابزارهای مالی مدل پیشنهادی این تحقیق متفاوت است. تفاوت دوم این طبقه در این است که زیر بخش مربوط به مدل چهار بخشی در طبقه بازده سرمایه گذاری‌هاست در حالی که زیر بخش مدل این پژوهش در درون طبقه سرمایه گذاری گزارش شده است. به این ترتیب جریان نقد ورودی و خروجی سرمایه گذاری‌ها به شکل مجزا اما در کمترین فاصله ممکن با سودهای دریافتی آنها به نمایش گذاشته خواهد شد. این نوع شیوه ارائه می‌تواند فرایند ارزیابی عملکرد سیاست‌های سرمایه گذاری مدیریت را به شکل بهتری در معرض دید استفاده کنندگان قرار دهد. دومین موضوع شباهت اندک جمع فرعی بهای پرداخت شده بابت کسب منابع مالی مدل پیشنهادی پژوهش حاضر و زیر بخش سود پرداختی بابت تامین مالی مدل چهار بخشی است. اقلام مندرج در هر دو طبقه مشابهند با این تفاوت اساسی که در مدل پیشنهادی پژوهش حاضر مالیات پرداختی در این طبقه لحاظ نشده است. تفاوت دیگر این است که در مدل چهار بخشی طبقه مورد بحث یک طبقه کاملاً جداگانه است در حالی که در مدل پیشنهادی، بهای پرداخت شده بابت کسب منابع مالی به عنوان یک طبقه فرعی و در درون طبقه تامین مالی ارائه شده است. بدین سال فعالیت‌های تامین مالی و نتایج حاصل از آن در کنار یکدیگر منعکس شده و مورد تحلیل و ارزیابی قرار خواهند گرفت. همچنین با این نوع طبقه‌بندی از خلط اصل و فرع جلوگیری شده است بدون اینکه طبقه‌ای جدید به طبقات صورت جریان وجوه نقد (که از مصادیق نقض استانداردهای بین‌المللی است) افزوده شود. مطابق با آنچه بیان شد به مقایسه مدل پیشنهادی پژوهش با مدل‌های دیگر صورت جریان وجوه نقد طبق دیدگاه پوپر با هدف

انعکاس نقاط بهبود و متمایز این مدل از مدل‌های دیگر پرداخته شد. آنچه که در این بخش از نظر گذشت پیرامون آزمون و ارزیابی مدل استنتاجی تحقیق به شیوه خاص آزمون تحقیقات مبتنی بر استدلال‌های قیاسی بود. در بخش بعد به مزایای مدل پیشنهادی را ارایه خواهد شد.

تشریح مزایای مدل پیشنهادی تحقیق

در ادامه به برخی از مزایای مدل پیشنهادی تحقیق اشاره می‌شود:

۱. اطلاعات جریان‌های نقدی برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، ایجاد مدل‌های ارزیابی و مقایسه ارزش فعلی جریان‌های نقدی آتی واحدهای تجاری را مختلف را امکان پذیر می‌کند (استاندارد حسابداری ۷ بین‌المللی، بند ۴). از آنجایی که جریان‌های نقدی در مدل پیشنهادی به شکل منطقی‌تر و مفهومی‌تری از یکدیگر تفکیک، تجمع و ارائه شده‌اند که منجر به انتقال اطلاعات معناردار و سودمند به استفاده‌کنندگان خواهد شد بنابراین می‌توان انتظار داشت که اطلاعات تولید شده در این مدل که در قالب ته جمع‌های اصلی و فرعی ارائه می‌شود بتواند پیش‌بینی پذیری جریان‌های نقدی آتی را بهبود دهد.

۲. اطلاعات جریان‌های نقدی واحد تجاری طبق این مدل، نسبت به دیگر مدل‌های صورت جریان وجوه نقد، آسان‌تر و با کمترین تعدیلات (کاهش هزینه اطلاعات)، توسط سرمایه‌گذاران به عنوان ورودی مدل‌های تصمیم‌نظیر مدل‌های ارزش‌گذاری و نسبت‌های مالی استفاده خواهند شد. همچنین با توجه به این که مدل تحقیق سود و بهره پرداخت شده در طبقه‌ی عملیاتی گزارش نمی‌شود بنابراین با کسر جریان نقدی فعالیت‌های عملیاتی از جریان نقدی فعالیت‌های سرمایه‌گذاری، جریان نقد آزاد شرکت به سادگی و بدون تعدیل قابل توجهی قابل محاسبه خواهد بود.

۳. از آنجا که مدل پیشنهادی تحقیق با استاندارد بین‌المللی مطابقت دارد از پتانسیل بالایی برای اجرایی شدن برخوردار خواهد بود. لذا در این تحقیق بین مسائل نظری و اجرایی حسابداری، که همواره مورد مناقشه بین نظریه پردازان و افراد حرفه‌ای بوده است، تعادل و موازنه برقرار شده است.

۴. انسجام نظری این مدل، آموزش، فهم و یادگیری تهیه صورت جریان وجوه نقد (که یکی از مشکلات فنی فعلی حسابداران است) را تسهیل می‌کند.

نتیجه‌گیری

با توجه به حرکت جهانی کشورها به سمت استانداردهای بین‌المللی، ارائه‌ی مدل‌های کاربردی در گزارشگری مالی کشور نیاز به هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی دارد به بیان دیگر در صورتی که مدل پیشنهادی از هماهنگی قابل قبولی با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برخوردار نباشد، احتمالی کمی وجود دارد که در عمل مورد استفاده قرار گیرد بنابراین در فرایند مدل‌سازی این پژوهش حرکت در چارچوب اختیارهای اعطایی مندرج در استانداردهای بین‌المللی در کانون توجه قرار گرفت. در نگاره (۱۶) سه مدل فعلی و بین‌المللی و مدل پیشنهادی تحقیق از منظر طبقه‌بندی اقلام چهارگانه با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

مدل پیشنهادی پژوهش	IAS 7	استاندارد فعلی ایران	مدل اقلام
طبقه‌ی اصلی: سرمایه‌گذاری زیر مجموعه جمع فرعی: سود دریافتی ابزارهای مالی	عملیاتی یا سرمایه‌گذاری	بازده سرمایه‌گذاری و سود پرداختی بابت تأمین مالی	بهره دریافتی
طبقه‌ی اصلی: سرمایه‌گذاری زیر مجموعه جمع فرعی: سود دریافتی ابزارهای مالی	عملیاتی یا سرمایه‌گذاری	بازده سرمایه‌گذاری و سود پرداختی بابت تأمین مالی	سود سهام دریافتی
طبقه‌ی اصلی: تأمین مالی زیر مجموعه جمع فرعی: بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی	عملیاتی یا تأمین مالی	بازده سرمایه‌گذاری و سود پرداختی بابت تأمین مالی	بهره پرداختی
طبقه‌ی اصلی: تأمین مالی زیر مجموعه جمع فرعی: بهای پرداختی بابت کسب منابع مالی	عملیاتی یا تأمین مالی	بازده سرمایه‌گذاری و سود پرداختی بابت تأمین مالی	سود سهام پرداختی

مقایسه مدل حاصل از این تحقیق با دیگر مدل‌های موجود در تحقیقات و استانداردهای حسابداری نظیر مدل سه بخشی بین‌المللی، سه بخشی آمریکایی و ۴ بخشی و ۵ بخشی ایران در قسمت‌های قبلی پژوهش به طور مفصل مورد بحث و بررسی قرار گرفت. به طور خلاصه می‌توان گفت در مقایسه مدل انعطاف پذیر بین‌المللی، مدل پیشنهادی می‌تواند از سو استفاده‌های احتمالی در جهت صورت آرایبی جلوگیری کند همچنین قابلیت مقایسه جریان‌های نقدی طبق این مدل افزایش می‌یابد. وجود دو طبقه ی فرعی مدل پژوهش از دیگر تفاوت‌های این دو مدل است. با این حال مدل پیشنهادی یکی از شانزده حالتی است که با توجه به استانداردهای بین‌المللی است. همچنین برخلاف مدل آمریکایی که در آن سه قلم بهره پرداختی و دریافتی و سود سهام در یافتی در طبقه عملیاتی منعکس می‌شوند در مدل تحقیق اقلام مذکور بر اساس ماهیت در طبقه‌های سرمایه گذاری و تامین مالی گزارش شده و به خلوص طبقه ی عملیاتی می‌افزایند. مدل دیگر مدل پنج طبقه ای استاندارد ۲ ایران است. شباهت مدل پنج طبقه ای با مدل پیشنهادی طبقه ی فعالیت‌های عملیاتی و تحت تأثیر قرار نگرفتن وجه نقد عملیات از ساختار سرمایه شرکت است. با این حال انعکاس مالیات در طبقه عملیاتی مدل ما با انعکاس مالیات در در یک طبقه جداگانه و طبقه بازده سرمایه گذاری و سود پرداختی بابت تامین مالی از تفاوت‌های دو مدل است.

یکی دیگر از مدل‌های موجود غیر حسابداری که می‌توان به مقایسه آن با مدل پیشنهادی پژوهش حاضر پرداخت مدل صورت جریان وجوه نقد مورد استفاده در علم مالی است که توسط راس و همکاران (۲۰۰۲) ارائه شده و با مدل‌های موجود در ادبیات حسابداری متفاوت است. ایشان معتقدند هزینه مالی جز هزینه‌های عملیاتی نیست و هزینه تامین مالی است. لذا تعریف جریان نقد عملیاتی در حسابداری (در صورتی بهره پرداختی عملیاتی تلقی شود) با تعریف ایشان از جریان نقد عملیاتی متفاوت است (جهانخوانی و شوری، ۱۳۹۳، ص ۶۵ و ۶۶) نتایج پژوهش حاضر با مدل ارائه شده توسط ایشان از برخی جهات همخوانی دارد. با توجه به اینکه در هر دو مدل بهره و سود سهام پرداخت شده در طبقه ی عملیاتی منعکس نشده و در مدل پیشنهادی تحقیق این اقلام در فعالیت‌های تامین مالی طبقه‌بندی می‌شوند لذا جمع جبری دو طبقه ی عملیاتی و سرمایه گذاری در مدل پیشنهادی تحقیق با جریان نقدی ناشی از بکارگیری دارایی‌ها در مدل صورت جری آن وجوه نقد ایشان، برابر است. از سوی دیگر جریان

نقدی فعالیت‌های تامین مالی مدل پیشنهادی با مجموع جریان نقد پرداختی به سهامداران و وام دهندگان در مدل استفان راس و همکاران همخوانی دارد. در مجموع می‌توان گفت مدل پیشنهادی تحقیق از هماهنگی بالایی با علم مالی برخوردار است و می‌تواند منجر به همگرایی اندیشمندان دو حوزه‌ی حسابداری و مالی شده و فاصله انتظارات تحلیلگران مالی از اطلاعات حسابداری را کاهش دهد. لازم به ذکر است که مدل پیشنهادی پژوهش باید در برخی موارد خاص همچون برخی نهادهای مالی متناسب با مدل کسب و کار آنها ارائه شود تا منجر به انتقال اطلاعات سودمندتری به استفاده‌کنندگان شود.

پی‌نوشت

۱ Framing effect	۲ The Law of Class Aggregation
۳ The Sematic Interpretation	۴ Option
۵ IASB	۶ IAS 7
۷ Financial Institution	

منابع

- Abdel-khalik, R. , Keller, T. (1979). Earning or Cash Flows: an Experiment on Functional Fixation and Valuation of the Firm, *Studies in Accounting Research NO. 16* (American Accounting Association).
- Accounting Standards-Setting Committee of Iran. (2001). Standard Number 2: Cash Flow Statement. Audit Organization. (In Persian).
- Chambers, R. J. (1991). Metrical and Empirical Law in Accounting, *Accounting Horizens, December*.
- Ernest & Young. (2015). *International Generally Accepted Accounting Principles*. Vol. 1, John Wiley & Sons Inc.
- Etemadi, H. & Tariverdi, Y. (2006). Effects of Three Models of the Statement of Cash Flows on Professional Investors' Judgments, *The Iranian Accounting and Auditing Review, 13 (3)* ,69-88. (In Persian)
- Financial Accounting Standards Board (FASB). (1984). Statement of Financial Accounting Concepts No. 5. Recognition and Measurement in Financial Statements of Business Enterprises.
- Financial Accounting Standards Board (FASB). (1987). Statement of Cash Flows Statement of Financial Accounting Standards, No. 95. - Financial Accounting Standards Board (FASB). (1989) , Statement of Financial AccountingStandards No. 104.

- Gordon, E. , Henry, E. , Jorgensen, B. , Linthicum, C. (2013). Flexibility in Cash Flow Reporting Classification Choices under IFRS, *Working Paper*.
- Hendriksen, Eldon and Michael Van Breda. (1992). *Accounting Theory*, 5th Ed. McGraw-hill.
- IASB/FASB. (2008). Exposure Draft: An Improved Conceptual Framework for Financial Reporting; Chapter 1 the Objective of Financial Reporting; Chapter 2 Qualitative Characteristics and Constraints on Decision-Useful Financial Reporting Information.
- International Accounting Standard Board, (2010) , Conceptual Framework for Financial Reporting. London, United Kingdom.
- International Accounting Standard Board. (2015). Conceptual Framework for Financial Reporting (Exposure Draft). London, United Kingdom.
- International Accounting Standard Board. IAS 7: Statement of Cash Flow, Reissued in December 1992, Retitled in September 2007.
- Iranian Accounting Standard-Setting Boards. (2015). Framework for Accounting & Financial Reporting. ۱th Edition. No 113. Center for professional Accounting and Auditing Studies Audit Organization, Tehran, Iran. (In Persian).
- Kam, V. (1990) *Accounting Theory* (New York: John Wiley).
- Kretzmann, C. , Teuteberg, T. , Zülch, H. (2015). Comparability of Reported Cash Flows under IFRS -Evidence from Germany. *HHL Working Paper*.
- Littleton, A. C. (1953). *The Structure of Accounting Theory*. Translate by Habibollah Teymoorie. Third Edition. Audit Organization Publication.
- Malekian, E. et al. , (2015). *Studies in the Development of Accounting Thought (Theories and Two Hundred Years of Theoretical and Emprical Research)* , First Edition. Tehran: Termeh Publication.
- Mehrani, S. , Karami, Gh. , Hossieni, M. (2014). *Accounting Theory*. Volume 1, Second Edition. Tehran: Knowledge look Publication. (In Persian)
- Munter .P. (1990). Form Over Substance ,another Look at the Statement of Cash Flows. *CPA Journal* (September 1990).
- Nabavi, L. (1990). Methodology of Deductive Sciences. *Modares Human Sciences*. 1 (131). 27-39. (in Persian).
- Newell, A. (1980). Reasoning, Problem Solving and Decision Processes: the Problem Space as a Fundamental Category, In R. S. Nickerson (Ed) , Attention and Performance VIII (pp. 693-718). (Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Nurnberg H, Largay JA. (1996). More Concerns over Cash Flow Reporting under FASB Statement No. 95. *Accounting Horizons*.

- Nurnberg, H. (1993). Inconsistencies and ambiguities in cash flow statements under FASB statement No. 95. *Accounting horizons*, 61-62.
- Okasha, Samir (2014). *Philosophy of science*. Translate by Panahandeh Hooman, Tehran: Contemporary Culture Pub. (In Persian).
- Paton, W. , Littelton, A. (1940). An Introduction to Corporate Accounting Standards, Chicago. *American Accounting Association*.
- Plous, Scott (1993). *The Psychology of Judgment and Decision Making*. New York: McGraw-Hill.
- Popper, k. (1957). *The Poverty of Historicism*. London: Routledge& Kegan Pual.
- Popper, k. (1963). *Conjectures and Refutations: The Growth of Scientific Knowledge*. Routledge & K. Paul.
- Popper, K. (2005) , *the Logic of Scientific Discovery*, London and New York: Routledge/Taylor & Francis.
- Riahi Belkaoui, Ahmad. (2000). *Accounting Theory*. 4rd Edition. Thomson Learning.
- Ross, S. , Westerfield, R. & Jordan, B. (2002). *Fundamentals of Corporate Finance*. (4th Edition) (Translated by Jahankhani, A & Shouri, and M.) Tehran: Organization of Study & Editing Humanities Course Books of Universities. (In Persian)
- Saghafi, A. (2013). *The Accounting Theory*. Volume I. The Iranian Accounting Association: Termeh. Tehran (in Persian).
- Samadyar, H. (2014). Examining the Differences between the Formal and the new Logic. International Congress of Religious Culture and Thought. (In Persian)
- Shabahang, R. (2004). *Accounting Theory*. Audit Organization Publication, Third Edition. (In Persian).
- Talaneh, A & Nakhjavani, H. (1992). The Decision-Making Process of Individuals Using Accounting Information (Accounting Theory by Eldon S. Hendriksen ° Chapter 7). *Accountant. Professional Monthly Journal of the: Iranian Chartered Accountants Association*. 83 & 84. 54 -60 (in Persian).
- Van Mourik, C. (2010). The Equity Theories and Financial Reporting: An Analysis, *Accounting in Europe*, 7 (2) , 191° 211.
- Webster s Third New International Dictionary (1961).
- Wolk, Harry I. , James L. Dodd, and John J. Rozycki. (2013). *Accounting Theory: Conceptual Issues in a Political and Economic Environment*, Eight Edition, Sage Publications Inc.